

Vapaa-ajan osallistuminen 2017

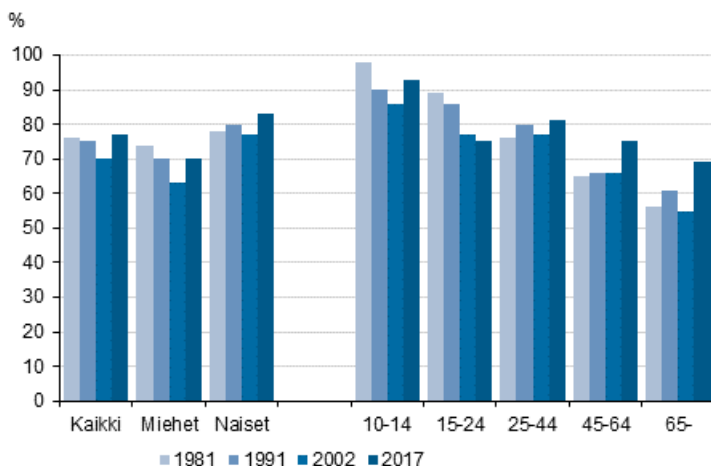
Lukemisen muutokset

Kirjojen lukeminen lisääntynyt – luettujen kirjojen määrä pienentynyt

Korjattu 6.6.2022. Korjatut kohdat on merkitty punaisella.

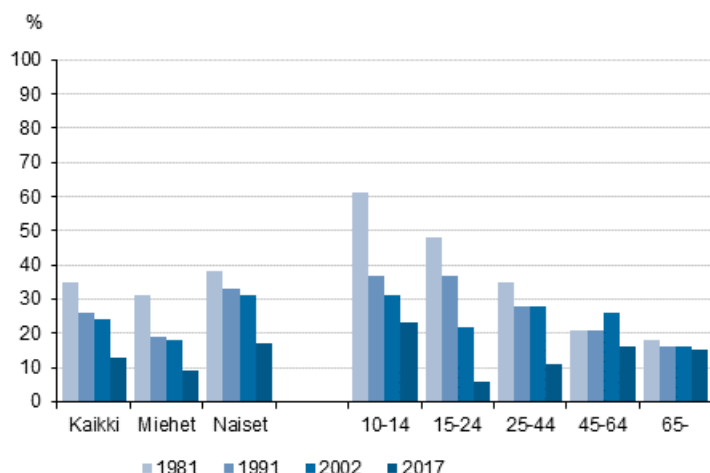
Kirjojen lukeminen on yksi suomalaisten yleisimmistä harrastuksista. Yli kolme neljäsosaa 10 vuotta täyttäneestä väestöstä oli lukenut vähintään yhden kirjan viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana vuonna 2017. Määrä on jonkin verran suurempi kuin 2000-luvun alussa. Naiset lukevat kirjoja enemmän kuin miehet, ja näin on ollut jo 1980-luvun alusta lähtien. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen vuoden 2017 vapaa-aikatutkimuksesta.

Kirjojen lukeminen kuuden kuukauden aikana, %

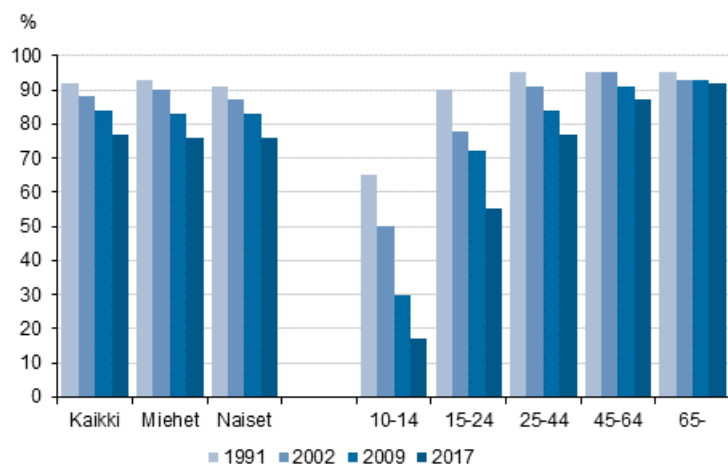
Vaikka kirjojen lukeminen on edelleen yleistä, luettujen kirjojen määrä on huomattavasti vähentynyt. Vielä vuonna 1981 noin joka kolmas ja vuosina 1991 ja 2002 noin joka neljäs 10 vuotta täyttänyt oli lukenut vähintään kymmenen kirjaa puolen vuoden aikana. Vuonna 2017 enää 13 prosenttia 10 vuotta täyttäneistä oli vähintään kymmenen kirjaa lukenut aktiivilukija. Aktiivisimpia lukijoita olivat 10–14-vuotiaat.

Lukenuk vähintään 10 kirjaa kuuden kuukauden aikana, %

Vaikka Suomi on edelleen vahva sanomalehtimaa, sanomalehtien säännöllinen lukeminen on 1990-luvun alusta vähentynyt. Koko 10 vuotta täyttäneestä väestöstä 77 prosenttia seurasi säännöllisesti sanomalehteä. Siinä missä vielä 1990-luvun alussa kaikki väestöryhmät lukivat sanomalehtiä melko säännöllisesti, sanomalehden säännöllisessä seuraamisessa näkyy nyt selkeitä väestöryhmittäisiä eroja. Eniten sanomalehtiä seuraamattomia on nuorten, opiskelijoiden ja työttömien joukossa. Säännöllinen sanomalehtien lukeminen on vapaa-aikatutkimuksessa määritelty tarkoittamaan useana päivänä viikossa tapahtuvaa joko verkko- tai paperimuotoisten sanomalehtien lukemista.

Sanomalehtien säännöllinen lukeminen, %

Vapaa-aikatutkimuksen tiedot kerättiin lokakuun 2017 ja tammikuun 2018 välisenä aikana. Tiedot kerättiin 10–14-vuotiailta ja 75 vuotta täyttäneiltä käyntihaastatteluina ja 15–74-vuotiailta joko verkko- tai postikyselyinä. Kaikkiaan tutkimukseen osallistui 7155 henkeä.

Sisällys

1. Kirjojen lukeminen lisääntynyt – luettujen kirjojen määrä pienentynyt.....	5
1.1 Erityisesti nuorten aktiivilukeminen laskenut jyrkästi.....	5
1.2 Jännitys- ja salapoliisiromaanit ovat suosittua kaunokirjallisuutta, tietokirjoista suositaan ruoka-aiheisia kirjoja	6
1.3 Seniorit suosivat kotimaista kaunokirjallisuutta, lapset ja nuoret ulkomaista	7
1.4 Miehet lukevat enimmäkseen miesten kirjoittamaa ja naiset sekä miesten että naisten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta.....	7
1.5 Vajaa viidennes lukenut kirjoja verkossa tai sähköisesti.....	7
1.6 Lapsille ääneen lukeminen on yleistä.....	8
2. Sanomalehtien lukeminen vähentynyt.....	9
3. Aikakauslehtien suurin lukijaryhmä ovat 45 vuotta täyttäneet.....	11
4. Nuorten kirjastossa käyminen on vähentynyt.....	12

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kirjojen lukeminen, 10 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %	14
Liitetaulukko 2. Kirjojen lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %	16
Liitetaulukko 3. Kirjojen lukeminen, 10 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2017) %	17
Liitetaulukko 4. Kirjojen lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2017) %	20
Liitetaulukko 5. Kotimaisen ja ulkomaisen kaunokirjallisuuden lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %	22
Liitetaulukko 6. Miesten tai naisten kirjoittaman kaunokirjallisuuden lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %	25
Liitetaulukko 7. Lukeeko kirjoja verkossa tai sähköisesti, 10 vuotta täyttäneet (2017) %	27
Liitetaulukko 8. Lukeeko kirjoja verkossa tai sähköisesti, 15 vuotta täyttäneet (2017) %	28
Liitetaulukko 9. Sähköisten kirjojen lukuvälineet, 10 vuotta täyttäneet (2017) %	29
Liitetaulukko 10. Sähköisten kirjojen lukuvälineet, 15 vuotta täyttäneet (2017) %	30
Liitetaulukko 11. Sanomalehtien lukemisen useus, 10 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2009, 2017) %	31
Liitetaulukko 12. Sanomalehtien lukemisen useus, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2009, 2017) %	34
Liitetaulukko 13. Aikakauslehtien lukemisen useus, 10 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2009, 2017) %	36
Liitetaulukko 14. Aikakauslehtien lukemisen useus, 15 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2009, 2017) %	39
Liitetaulukko 15. Käynyt viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana kirjastossa, 10 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2017) %	41
Liitetaulukko 16. Käynyt viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana kirjastossa, 15 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2017) %	44

Kuviot

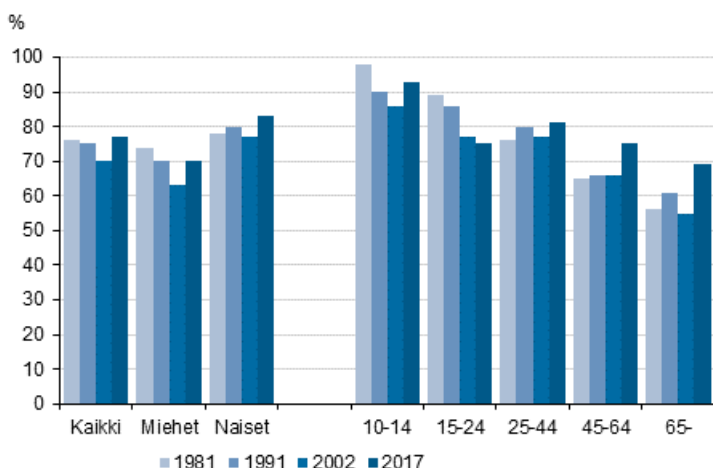
Kuvio 1. Kirjojen lukeminen kuuden kuukauden aikana, %.....	5
Kuvio 2. Lukenut vähintään 10 kirjaa kuuden kuukauden aikana, %.....	6
Kuvio 3. Eri kirjatyyppeiden lukeminen kuuden kuukauden aikana, 10 vuotta täyttänyt väestö, %.....	7
Kuvio 4. Kirjojen lukeminen verkossa tai sähköisesti 2017, %.....	8

Kuvio 5. Sanomalehtien säännöllinen lukeminen, %.....	9
Kuvio 6. Sanomalehden säännöllinen lukeminen sosioekonomisen aseman mukaan, 15 vuotta täyttäneet, %.....	10
Kuvio 7. Aikakauslehtien säännöllinen lukeminen, %.....	11
Kuvio 8. Kirjastossa käyminen kuuden kuukauden aikana, %.....	12
Kuvio 9. Kirjastossa tehdyt asiat 12 kuukauden aikana, 10 vuotta täyttäneet, %.....	12
Laatuseloste: Vapaa-ajan osallistuminen 2017.....	46

1. Kirjojen lukeminen lisääntynyt – luettujen kirjojen määrä pienentynyt

Kirjojen lukeminen on yksi suomalaisten yleisimmistä harrastuksista. 77 prosenttia 10 vuotta täyttäneestä väestöstä ilmoitti lukeneensa vähintään yhden kirjan puolen vuoden aikana. Määrä on jonkin verran suurempi kuin vuonna 2002. Naiset lukevat kirjoja enemmän kuin miehet, ja näin on ollut jo 1980-luvun alusta lähtien.

Kuvio 1. Kirjojen lukeminen kuuden kuukauden aikana, %

Yleisintä lukemista on 10–14-vuotiaiden keskuudessa. Heistä yli 90 prosenttia oli kyseisen puolen vuoden aikana lukenut jonkin kirjan. 65 vuotta täyttäneet olivat lukeneet kirjoja vähiten, mutta heidän lukemisharrastuksensa oli kuitenkin eniten lisääntynyt 2000-luvun alkuun verrattuna. 15–24-vuotiaat olivat ainoa ikäryhmä, jossa kirjojen lukemisten osuus oli vähentynyt.

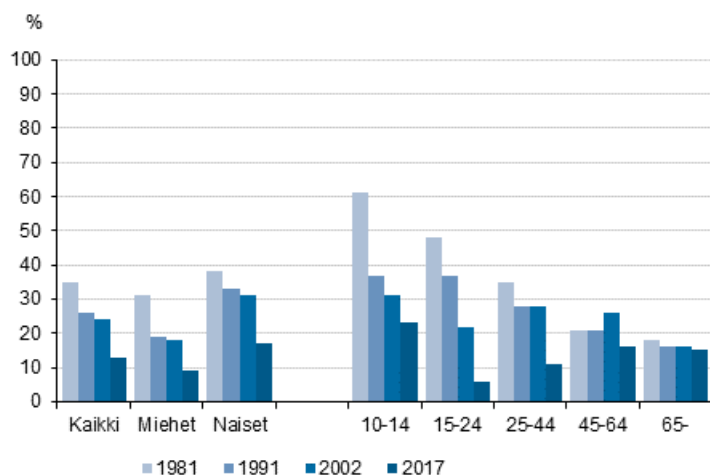
Sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltuna ylemmät toimihenkilöt lukivat kirjoja eniten: heistä 88 prosenttia oli lukenut jonkin kirjan puolen vuoden aikana. Myös asuinpaikalla on merkitystä lukemisharrastuksen suhteen: pääkaupunkiseudulla luettiin eniten (84 %) ja harvaan asutulla maaseudulla vähiten (67 %).

1.1 Erityisesti nuorten aktiivilukeminen laskenut jyrkästi

Vaikka kirjojen lukeminen on edelleen yleistä, luettujen kirjojen määrä on huomattavasti vähentynyt. Vielä vuonna 1981 noin joka kolmas ja vuosina 1991 ja 2002 noin joka neljäs 10 vuotta täyttänyt oli lukenut vähintään kymmenen kirjaa viimeisen puolen vuoden aikana. Vuonna 2017 enää 13 prosenttia 10 vuotta täyttäneistä oli vähintään kymmenen kirjaa lukenut aktiivilukija. Yleisintä aktiivilukemista on 10–14-vuotiailla, joista 23 prosenttia oli aktiivilukijoita. Vielä 1980-luvun alussa tämän ikäisistä 61 prosenttia oli kuulunut aktiivilukijoihin.

Vähiten aktiivilukijoita oli 15–24-vuotiaiden nuorten miesten joukossa. Heistä vain neljä prosenttia oli lukenut vähintään 10 kirjaa viimeisen puolen vuoden aikana vuonna 2017. Vielä 2000-luvun alussa ikäryhmän miehistä joka kymmenes ja 1980-luvun alussa 40 prosenttia kuului aktiivilukijoihin. 15–24-vuotiaista nuorista naisista kahdeksan prosenttia kuului aktiivilukijoihin eli oli lukenut vähintään 10 kirjaa puolen vuoden aikana. Vuonna 2002 ikäryhmän naisista noin joka kolmas ja 1980-luvun alussa yli puolet kuului aktiivilukijoihin. Aktiivilukijoiden osuus on siis myös nuorten naisten keskuudessa laskenut jyrkästi. Epäilemättä erityisesti aktiivilukemisen vähenemiseen on vaikuttanut internetin ja sosiaalisen median käytön voimakas kasvu ja sen viemä aika kirjojen lukemiselta.

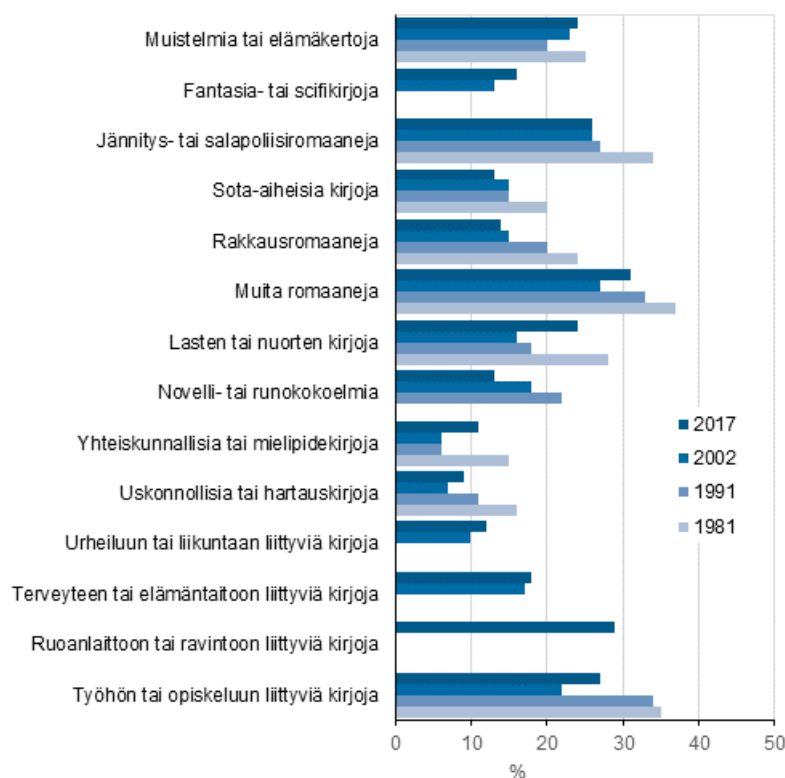
Kuvio 2. Lukenut vähintään 10 kirjaa kuuden kuukauden aikana, %

1.2 Jännitys- ja salapoliisiromaanit ovat suosittua kaunokirjallisuutta, tietokirjoista suositaan ruoka-aiheisia kirjoja

Vapaa-aikatutkimuksessa on kysytty erilaisten kirjatyyppeiden lukemista. Kaunokirjallisuuden tyypeistä suosittuja ovat jännitys- ja salapoliisiromaanit. Vuonna 2017 niitä luki yli neljännes 10 vuotta täyttäneestä väestöstä, ja niiden suosio on pysynyt samana vuoteen 2002 verrattuna. Muistelmat ja elämäkerrat sekä fantasia- ja scifikirjat ovat myös suosittuja, ja näiden kirjatyyppeiden suosio on lisääntynyt vuodesta 2002. Myös lasten ja nuorten kirjojen suosio on kasvanut vuodesta 2002, mikä selittyy lasten lukemisharrastuksen yleisyydellä. Tietokirjoista suosituimpia ovat ruokaan, ruoanlaittoon ja ravintoon liittyvät kirjat sekä terveyteen ja elämäntaitoon sekä urheiluun ja liikuntaan liittyvät kirjat. Myös työhön tai opiskeluun liittyviä kirjoja luetaan runsaasti, ja tällä tarkoitetaan nimenomaan vapaaehtoisesti luettavia kirjoja, eikä pakollisia koulukirjoja siis lasketa mukaan. Novelli- tai runokokoelmien ja sota-aiheisten kirjojen lukeminen on jatkuvasti vähentynyt.

Kuvio 3. Eri kirjatyyppien lukeminen kuuden kuukauden aikana, 10 vuotta täyttänyt väestö, %

1.3 Seniorit suosivat kotimaista kaunokirjallisuutta, lapset ja nuoret ulkomaista

Suomessa julkaistaan selvästi enemmän ulkomaista kuin kotimaista kirjallisuutta (Kulttuuritilaston taulukkopalvelu). Lukijat kuitenkin suosivat varsin tasaisesti sekä kotimaista että ulkomaista kaunokirjallisuutta. Hieman yli neljännes kaunokirjallisuuden lukijoista ilmoitti lukevansa enimmäkseen kotimaista kaunokirjallisuutta. Noin joka kolmas luki enimmäkseen ulkomaista kaunokirjallisuutta. Hieman yli 40 prosenttia ilmoitti lukevansa molempia yhtä paljon. Ikäryhmittäin tarkasteltuna kotimaisen kirjallisuuden suosio lisääntyy selvästi mitä vanhemmista lukijoista on kyse.

1.4 Miehet lukevat enimmäkseen miesten kirjoittamaa ja naiset sekä miesten että naisten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta

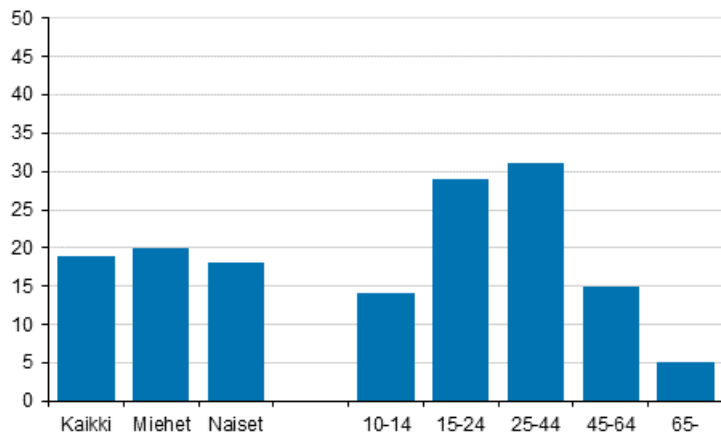
Enimmäkseen miesten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta ilmoitti lukevansa neljännes kaunokirjallisuuden lukijoista, kun taas enimmäkseen naisten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta luki 16 prosenttia kaunokirjallisuuden lukijoista. 58 prosenttia kaunokirjallisuuden lukijoista ilmoitti lukevansa yhtä paljon naisten ja miesten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta. Tässä sukupuolen merkitys on erittäin suuri. Kaunokirjallisuuden mieslukijoista yli puolet ilmoitti lukevansa enimmäkseen miesten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta, kun taas kaunokirjallisuuden naislukijoista **yli neljännes** ilmoitti lukevansa enimmäkseen naisten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta. Vain prosentti kaunokirjallisuuden mieslukijoista ilmoitti lukevansa enimmäkseen naisten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta. Kaunokirjallisuuden naislukijoista **alle 10 prosenttia** ilmoitti lukevansa enimmäkseen miesten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta. 47 prosenttia kaunokirjallisuuden mieslukijoista ja 65 prosenttia kaunokirjallisuuden naislukijoista ilmoitti lukevansa yhtä paljon naisten ja miesten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta.

1.5 Vajaa viidennes lukenut kirjoja verkossa tai sähköisesti

Vajaa viidennes 10 vuotta täyttäneestä väestöstä oli lukenut kirjoja verkossa tai sähköisesti. Sukupuolten välillä ei ollut juuri eroa. Nuoret (15–24-vuotiaat) ja nuoret työikäiset (25–44-vuotiaat), ylemmät

toimihenkilöt ja pääkaupunkiseudulla asuvat lukivat kirjoja verkossa tai sähköisesti eniten, ja 65 vuotta täyttäneet vähiten.

Kuvio 4. Kirjojen lukeminen verkossa tai sähköisesti 2017, %

Tietokone, älypuhelin ja tabletti ovat suunnilleen yhtä suosittuja sähköisten kirjojen lukuvälineitä. Sen sijaan sähköinen lukulaite (esimerkiksi Kindle) ei ole yleinen: vain kaksi prosenttia oli lukenut kirjoja sähköisellä lukulaitteella.

1.6 Lapsille ääneen lukeminen on yleistä

Kirjojen lukeminen lapsille ääneen on jo pitkään kuulunut suomalaiseen kirjalliseen kulttuuriin. Kirjojen lukeminen lapsille on edelleen yleistä. 80 prosenttia niistä, joiden kotona asui alle 7-vuotiaita lapsia, luki perheensä lapsille kirjoja ääneen vähintään kerran viikossa, ja 43 prosenttia luki lapsille päivittäin. Kirjojen lukeminen lapsille ääneen on yhtä yleistä nyt kuin 2000-luvun alussa. Tässä asiassa internet ja sosiaalinen media ei siis ole muuttanut kirjallista kulttuuria Suomessa.

Lähteet:

[Kulttuuritilaston taulukkopalvelu](#). Tilastokeskus.

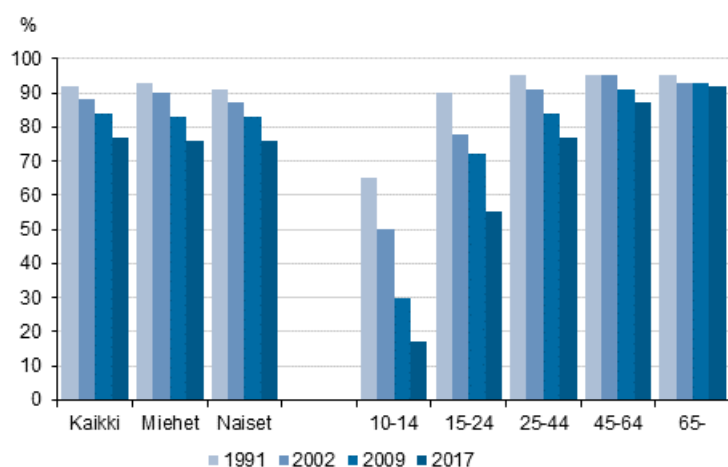

2. Sanomalehtien lukeminen vähentynyt

Vaikka Suomi on edelleen vahva sanomalehtimaa, sanomalehtien säännöllinen lukeminen on 1990-luvun alusta vähentynyt. Säännöllinen sanomalehtien lukeminen on vapaa-aikatutkimuksessa määritelty tarkoittamaan useana päivänä viikossa tapahtuvaa joko verkko- tai paperimuotoisten sanomalehtien lukemista. Erityisesti 10–14-vuotiaat ja 15–24-vuotiaat lukivat sanomalehtiä säännöllisesti huomattavasti aiempaa vähemmän. Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö – tutkimuksen mukaan 16–24-vuotiaista 78 prosenttia oli lukenut joko verkkolehtiä tai mediayhtiöiden uutissivuja (Suomen virallinen tilasto (SVT)). Tämän tiedon perusteella voidaan olettaa, että mediayhtiöiden uutissivustot ovat jossain määrin korvanneet sanomalehden lukemisen tässä ikäryhmässä.

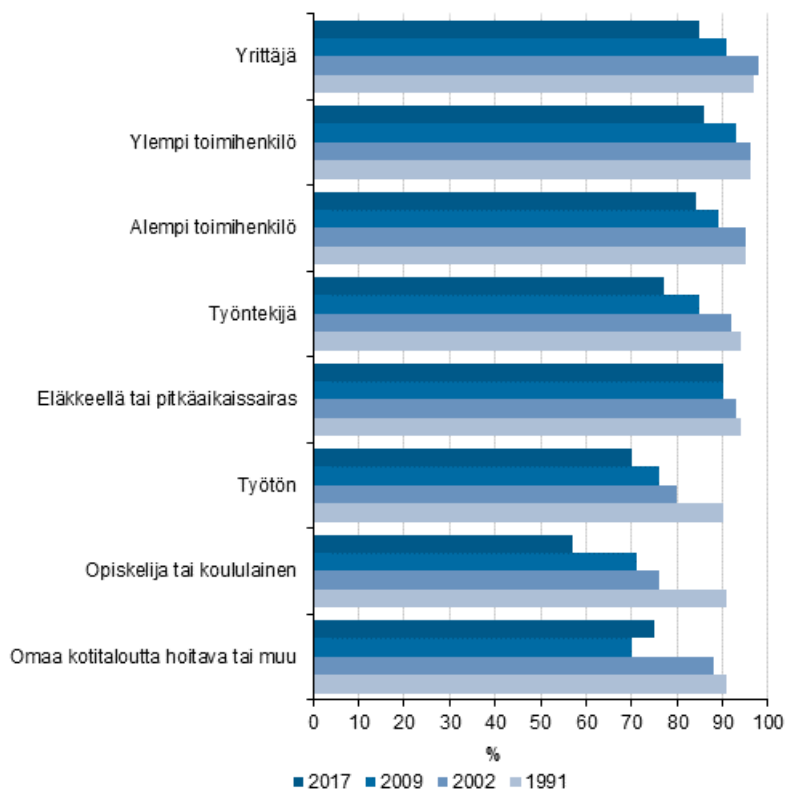
65 vuotta täyttäneistä useampi kuin yhdeksän kymmenestä seuraa säännöllisesti sanomalehtiä vuosikymmenestä toiseen. Koko 10 vuotta täyttäneestä väestöstä 77 prosenttia seurasi säännöllisesti sanomalehteä. Miehet ja naiset seurasivat sanomalehtiä yhtä aktiivisesti.

Kuvio 5. Sanomalehtien säännöllinen lukeminen, %

Siinä missä vielä 1990-luvun alussa kaikki väestöryhmät seurasivat sanomalehtiä melko säännöllisesti, sanomalehden säännöllisessä seuraamisessa näkyy nyt selkeitä väestöryhmittäisiä eroja. Sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltuna sanomalehtiä säännöllisesti seuraavien osuus on suurin yrittäjillä sekä ylemmillä ja alemmilla toimihenkilöillä. Vuonna 2017 työttömistä enää 70 prosenttia ja opiskelijoista 57 prosenttia seurasi säännöllisesti sanomalehtiä. Vielä 1990-luvun alussa noin 90 prosenttia työttömistä ja opiskelijoista seurasi säännöllisesti sanomalehtiä.

Kuvio 6. Sanomalehden säännöllinen lukeminen sosioekonomisen aseman mukaan, 15 vuotta täyttäneet, %

Perinteisesti sanomalehden lukemista on pidetty kansalaisuuteen kuuluvana piirteenä. Sanomalehti on nähty kaikille yhteisenä, demokratiaa ja sananvapautta edistävänä tiedotusvälineenä. On kuitenkin huomattava, että sanomalehden säännöllinen seuraaminen ei enää ole aivan kaikkien yhteisesti jakama elämäntapa, niin kuin käytännössä oli vielä 1990-luvun alussa. Tällä hetkellä väestöstä hieman alle neljännes ei seuraa säännöllisesti sanomalehtiä. Eniten sanomalehtiä seuraamattomia on nuorten, opiskelijoiden ja työttömien joukossa.

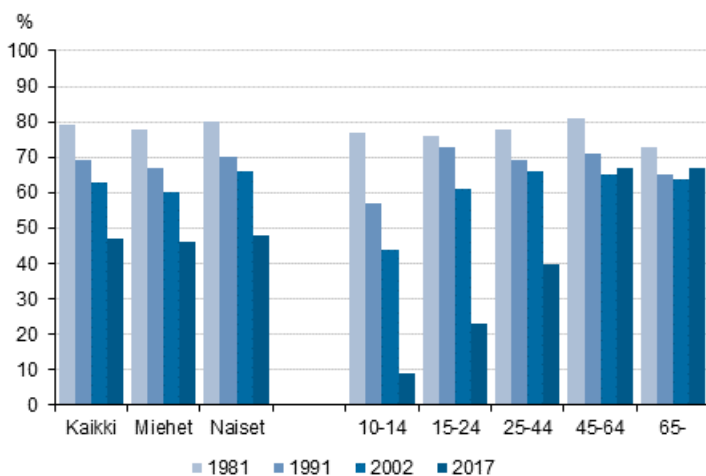
Lähteet:

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö [verkkajulkaisu].ISSN=2341-8699. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 22.3.2019].Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/sutivi/index.html>

3. Aikakauslehtien suurin lukijaryhmä ovat 45 vuotta täyttäneet

Aikakauslehtien lukeminen on vähentynyt. Erityisen suurta vähenemisen on nuoremmassa ikäryhmissä. 10–14-vuotiaista vielä 1980-luvun alussa 77 prosenttia luki aikakauslehtiä vähintään kerran viikossa. Määrä on romahtanut, sillä vuonna 2017 aikakauslehtiä luki säännöllisesti enää harvempi kuin joka kymmenes tästä ikäryhmästä. Pudotus on suurta myös 15–24-vuotiaiden kohdalla: 76 prosentin lukijaosuudesta 23 prosenttiin. Tässä ikäryhmässä suurin pudotus on tapahtunut viimeisen 15 vuoden aikana, sillä vielä 2000-luvun alussa 61 prosenttia 15–24-vuotiaista luki aikakauslehtiä vähintään kerran viikossa. Keski-ikäisillä ja senioreilla aikakauslehtien lukeminen on yleisintä, eikä näissä ryhmissä ole tapahtunut merkittävää muutosta aikakauslehtien lukemisessa 1990-luvun alun jälkeen.

Kuvio 7. Aikakauslehtien säännöllinen lukeminen, %

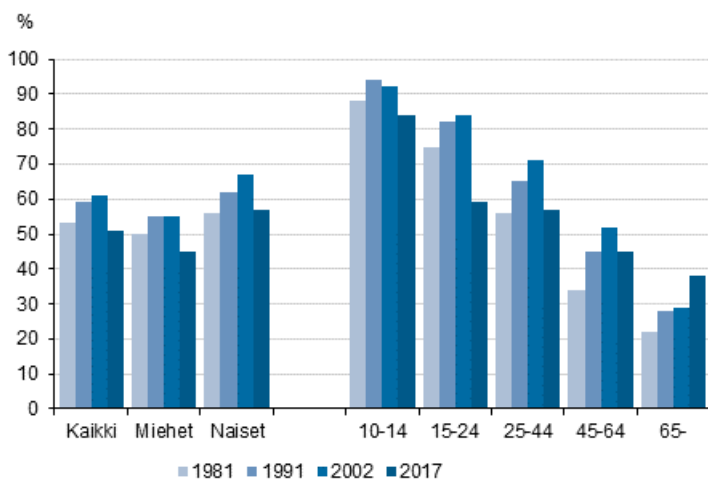
Sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltuna yrittäjien ja ylempien toimihenkilöiden osuus aikakauslehtien säännöllisistä lukijoista on suurin. Työttömien osuus aikakauslehtien säännöllisistä lukijoista on puolestaan pienin. Alueellisesti tarkastellen maaseudulla aikakauslehtiä luetaan säännöllisesti enemmän kuin kaupungissa.

Enemmän kuin neljännes 10 vuotta täyttäneestä väestöstä ei vapaa-aikatutkimuksen mukaan lue koskaan aikakauslehtiä. Vielä 2000-luvun alussa 14 prosenttia ilmoitti, ettei lue lainkaan aikakauslehtiä, ja 1980-luvun alussa kuusi prosenttia.

4. Nuorten kirjastossa käyminen on vähentynyt

Kirjastossa käyminen on vähentynyt sekä miehillä että naisilla ja kaikissa ikäryhmissä senioreita lukuun ottamatta. Kuitenkin kirjastossa käyminen on edelleen varsin suosittua, sillä puolet (51 %) 10 vuotta täyttäneestä väestöstä oli käynyt kirjastossa viimeisen kuuden kuukauden aikana. 15–24-vuotiailla nuorilla kävijäosuus oli vähentynyt erityisen voimakkaasti, 25 prosenttiyksikköä. Sekä alueellisesti että sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltaessa kirjastokäyntien vähentyminen näkyy kaikissa väestöryhmissä. Ylemmillä toimihenkilöillä kirjastokäyntien osuus on suurempi kuin muilla sosioekonomisilla ryhmillä.

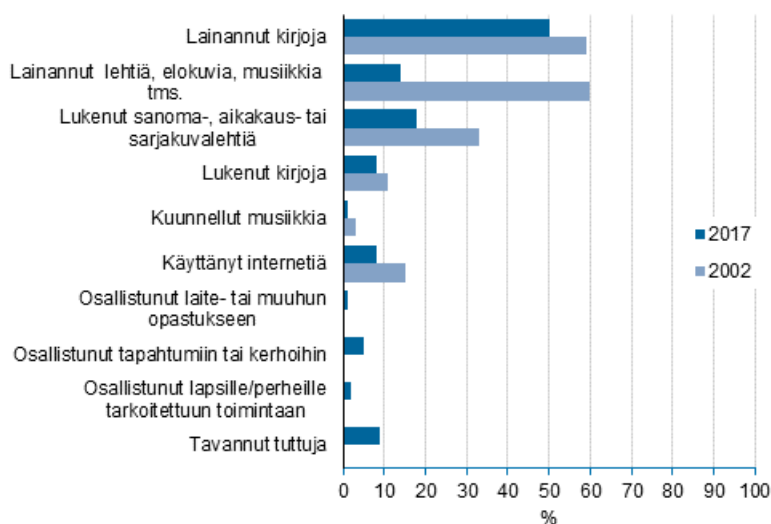
Kuvio 8. Kirjastossa käyminen kuuden kuukauden aikana, %

Kirjastossa käymisen vähenemisen yhtenä syynä pidetään internetin käytön lisääntymistä. Kirjastojen verkkosivuilta löytyy kirjojen saatavuuteen liittyvää tietoa, ja lainojen uusiminen verkossa vähentää kirjastossa käyntejä. Vuotuinen käyntimäärä kirjastojen internetsivuilla on noin 40 miljoonaa (Kulttuuritilaston taulukkopalvelu).

Kirjojen lainaaminen on suosituin kirjastossa tehty asia; kirjoja oli lainannut puolet 10 vuotta täyttäneestä väestöstä 12 kuukauden aikana. Hieman alle viidennes ilmoitti lukeneensa kirjastossa sanoma-, aikakaus- tai sarjakuvalehtiä. Internetiä oli kirjastossa käyttänyt alle 10 prosenttia. Vain prosentti oli osallistunut laiteopastukseen tai kuunnellut kirjastossa musiikkia.

Kuvio 9. Kirjastossa tehdyt asiat 12 kuukauden aikana, 10 vuotta täyttäneet, %

Lähteet:

[Kulttuuritilaston taulukkopalvelu](#). Tilastokeskus.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kirjojen lukeminen, 10 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %

10 vuotta täyttäneet		On lukenut 12 kk aikana	Aikaisemmin	Ei ole lukenut	EOS	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1991	82	13	5	- ¹⁾	100	4378
	2002	78	17	5	-	100	3355
	2017	85	11	3	2	100	7155
Miehet	1991	79	16	6	-	100	2108
	2002	72	21	7	-	100	1629
	2017	81	14	4	2	100	3503
Naiset	1991	85	10	4	-	100	2270
	2002	84	13	3	-	100	1726
	2017	90	7	1	1	100	3652
Ikäryhmä I yhteensä	1991	82	13	5	-	100	4378
	2002	78	17	5	-	100	3355
	2017	85	11	3	2	100	7155
10-14 vuotta	1991	92	3	5	-	100	324
	2002	91	4	5	-	100	204
	2017	97	2	1	-	100	440
15-19 vuotta	1991	93	5	1	-	100	311
	2002	88	9	3	-	100	243
	2017	86	10	3	1	100	433
20-24 vuotta	1991	90	7	3	-	100	335
	2002	82	14	5	-	100	237
	2017	87	10	3	0	100	481
25-34 vuotta	1991	90	8	3	-	100	760
	2002	87	10	3	-	100	471
	2017	88	10	2	1	100	1027
35-44 vuotta	1991	83	13	4	-	100	842
	2002	82	15	3	-	100	551
	2017	89	8	1	2	100	990
45-54 vuotta	1991	81	14	5	-	100	642
	2002	75	21	4	-	100	592
	2017	86	10	2	1	100	1025
55-64 vuotta	1991	72	19	9	-	100	503
	2002	74	20	6	-	100	476
	2017	85	9	3	2	100	1072
65-74 vuotta	1991	73	19	9	-	100	402
	2002	71	21	7	-	100	323
	2017	85	8	3	4	100	982
75- vuotta	1991	61	31	9	-	100	259
	2002	54	36	10	-	100	258
	2017	68	28	4	1	100	705
Kuntaryhmät yhteensä	1991	82	13	5	-	100	4378
	2002	78	17	5	-	100	3355
	2017	85	11	3	2	100	7155
Kaupunkimaiset kunnat	1991	87	10	3	-	100	2444
	2002	81	15	3	-	100	2082
	2017	87	9	2	1	100	5088

10 vuotta täyttäneet		On lukenut 12 kk aikana	Aikaisemmin	Ei ole lukenut	EOS	Yhteensä	N(painot.)
Taaajaan asutut kunnat	1991	78	15	7	-	100	715
	2002	78	17	6	-	100	566
	2017	81	14	4	2	100	1087
Maaseutumaiset kunnat	1991	75	18	7	-	100	1219
	2002	69	23	8	-	100	707
	2017	80	13	4	3	100	979
Suuralueet yhteensä	1991	82	13	5	-	100	4378
	2002	78	17	5	-	100	3355
	2017	85	11	3	2	100	7155
Pääkaupunkiseutu	1991	90	8	2	-	100	724
	2002	86	11	2	-	100	623
	2017	91	6	1	1	100	1493
Muu Uusimaa	1991	79	11	10	-	100	268
	2002	77	18	5	-	100	225
	2017	85	12	2	1	100	589
Etelä-Suomi (2)	1991	81	14	5	-	100	1110
	2002	79	17	4	-	100	800
	2017	85	10	3	1	100	1585
Länsi-Suomi (3)	1991	81	14	5	-	100	1122
	2002	77	18	5	-	100	860
	2017	83	13	3	1	100	1804
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	1991	81	15	5	-	100	1153
	2002	73	20	7	-	100	846
	2017	83	11	3	2	100	1685

1) - = Ei yhtään

Liitetaulukko 2. Kirjojen lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %

15 vuotta täyttäneet		On lukenut 12 kk aikana	Aikaisemmin	Ei ole lukenut	EOS	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1991	81	14	5	- ¹⁾	100	4054
	2002	77	18	5	-	100	3151
	2017	85	11	3	2	100	6715
Miehet	1991	78	17	5	-	100	1948
	2002	71	22	7	-	100	1542
	2017	80	15	4	2	100	3278
Naiset	1991	84	11	5	-	100	2106
	2002	83	14	3	-	100	1609
	2017	89	8	1	1	100	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	1991	81	14	5	-	100	4054
	2002	77	18	5	-	100	3151
	2017	85	11	3	2	100	6715
Yrittäjä (0-1)	1991	73	21	6	-	100	380
	2002	72	22	6	-	100	222
	2017	87	7	4	1	100	325
Ylempi toimihenkilö (2)	1991	97	2	1	-	100	384
	2002	94	5	1	-	100	382
	2017	94	4	1	0 ²⁾	100	844
Alempi toimihenkilö (3)	1991	94	5	2	-	100	713
	2002	88	10	2	-	100	536
	2017	91	8	0	1	100	1061
Työntekijä (4-5)	1991	76	18	6	-	100	775
	2002	68	26	6	-	100	515
	2017	76	18	4	2	100	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	1991	68	22	10	-	100	1012
	2002	64	28	8	-	100	826
	2017	78	16	4	3	100	2122
Työtön (7)	1991	82	14	4	-	100	191
	2002	73	21	5	-	100	175
	2017	79	14	6	1	100	393
Opiskelija tai koululainen (8)	1991	96	4	1	-	100	455
	2002	90	7	2	-	100	400
	2017	92	6	2	0	100	863
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	1991	80	17	3	-	100	144
	2002	79	17	4	-	100	95
	2017	87	9	3	1	100	210

1) -= Ei yhtään

2) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

Liitetaulukko 3. Kirjojen lukeminen, 10 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2017) %

10 vuotta täyttäneet		On lukenut 6 kk aikana	1-2 kirjaa	3-5 kirjaa	6-9 kirjaa	10 kirjaa tai enemmän	Tieto puuttuu/ei ole lukenut	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1981	76	12	17	10	35	26	2506
	1991	75	18	17	10	26	28	4378
	2002	70	17	19	10	24	30	3355
	2017	77	32	21	10	13	24	7155
Miehet	1981	74	15	18	9	31	28	1186
	1991	70	21	17	9	19	33	2108
	2002	63	20	18	8	18	37	1629
	2017	70	34	20	7	9	30	3503
Naiset	1981	78	10	17	11	38	24	1320
	1991	80	16	17	11	33	23	2270
	2002	77	15	20	11	31	23	1726
	2017	83	30	23	12	17	17	3652
Ikäryhmä I yhteensä	1981	76	12	17	10	35	26	2506
	1991	75	18	17	10	26	28	4378
	2002	70	17	19	10	24	30	3355
	2017	77	32	21	10	13	24	7155
10-14 vuotta	1981	98	9	16	8	61	5	243
	1991	90	17	21	13	37	12	324
	2002	86	20	23	12	31	15	204
	2017	93	23	35	12	23	7	440
15-19 vuotta	1981	93	12	19	11	49	9	237
	1991	87	18	19	15	34	14	311
	2002	80	23	22	12	22	20	243
	2017	76	43	20	5	7	25	433
20-24 vuotta	1981	84	9	15	12	47	17	221
	1991	86	15	16	12	39	16	335
	2002	75	20	21	12	21	26	237
	2017	74	40	20	7	6	27	481
25-34 vuotta	1981	80	10	19	13	36	22	519
	1991	85	19	18	13	31	19	760
	2002	79	19	24	10	26	21	471
	2017	80	37	20	11	9	23	1027
35-44 vuotta	1981	74	12	18	8	35	27	375
	1991	75	17	19	12	25	28	842
	2002	75	16	19	11	29	26	551
	2017	83	34	24	11	14	17	990
45-54 vuotta	1981	65	12	20	10	21	36	307
	1991	70	17	17	9	24	32	642
	2002	67	18	16	9	24	33	592
	2017	75	28	21	11	16	24	1025
55-64 vuotta	1981	65	16	17	10	20	37	270
	1991	60	21	14	7	16	41	503
	2002	65	14	14	9	28	35	476
	2017	75	30	20	11	15	24	1072

10 vuotta täyttäneet		On lukenut 6 kk aikana	1-2 kirjaa	3-5 kirjaa	6-9 kirjaa	10 kirjaa tai enemmän	Tieto puuttuu/ei ole lukenut	N(painot.)
65-74 vuotta	1981	58	20	11	6	20	44	227
	1991	65	22	16	7	18	37	402
	2002	61	17	19	8	16	39	323
	2017	75	31	20	12	15	23	982
75- vuotta	1981	51	11	17	4	13	55	107
	1991	55	19	12	5	12	51	259
	2002	47	14	14	4	15	53	258
	2017	60	24	15	5	15	40	705
Kuntaryhmät yhteensä	1981	76	12	17	10	35	26	2506
	1991	75	18	17	10	26	28	4378
	2002	70	17	19	10	24	30	3355
	2017	77	32	21	10	13	24	7155
Kaupunkimaiset kunnat	1981	. ¹⁾	.	.	.	.	.	.
	1991	81	17	19	11	30	22	2444
	2002	74	17	20	11	27	26	2082
	2017	79	32	22	11	14	21	5088
Taajaan asutut kunnat	1981	.	.	.	.	.	.	.
	1991	70	21	13	11	21	34	715
	2002	69	18	19	9	23	31	566
	2017	71	31	19	8	13	29	1087
Maaseutumaiset kunnat	1981	.	.	.	.	.	.	.
	1991	67	18	15	9	21	36	1219
	2002	60	18	16	7	19	40	707
	2017	70	32	20	8	10	30	979
Kuntaryhmä tuntematon	1981	76	12	17	10	35	26	2506
	1991	.	.	.	.	.	.	.
	2002	.	.	.	.	.	.	.
	2017	.	.	.	.	.	.	.
Suuralueet yhteensä	1981	76	12	17	10	35	26	2506
	1991	75	18	17	10	26	28	4378
	2002	70	17	19	10	24	30	3355
	2017	77	32	21	10	13	24	7155
Pääkaupunkiseutu	1981	87	11	20	14	42	13	368
	1991	86	16	22	14	33	16	724
	2002	79	13	20	11	35	21	623
	2017	84	31	25	13	15	16	1493
Muu Uusimaa	1981	84	16	13	14	40	17	134
	1991	72	20	14	10	26	31	268
	2002	69	12	15	13	27	32	225
	2017	76	31	22	10	14	23	589
Etelä-Suomi (2)	1981	72	13	16	8	33	31	623
	1991	73	18	17	10	25	30	1110
	2002	72	20	20	9	22	28	800
	2017	76	33	20	9	13	24	1585
Länsi-Suomi (3)	1981	74	13	17	9	32	29	670
	1991	73	19	15	10	26	30	1122
	2002	69	22	17	9	21	31	860
	2017	75	31	21	9	12	26	1804

10 vuotta täyttäneet		On lukenut 6 kk aikana	1-2 kirjaa	3-5 kirjaa	6-9 kirjaa	10 kirjaa tai enemmän	Tieto puuttuu/ei ole lukenut	N(painot.)
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	1981	74	11	18	9	34	28	711
	1991	73	19	17	9	24	30	1153
	2002	64	16	19	9	21	36	846
	2017	73	32	19	8	14	27	1685

1) . = Tieto on epälooginen esitettäväksi

Liitetaulukko 4. Kirjojen lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2017) %

15 vuotta täyttäneet		On lukenut 6 kk aikana	1-2 kirjaa	3-5 kirjaa	6-9 kirjaa	10 kirjaa tai enemmän	Tieto puuttuu/ei ole lukenut	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1981	73	12	17	10	32	28	2263
	1991	74	18	17	10	25	29	4054
	2002	69	17	18	10	24	31	3151
	2017	75	32	20	10	13	25	6715
Miehet	1981	71	14	17	9	29	30	1068
	1991	69	21	16	9	19	34	1948
	2002	62	19	17	8	18	38	1542
	2017	69	34	18	7	9	32	3278
Naiset	1981	75	11	18	11	34	27	1195
	1991	78	16	17	11	31	24	2106
	2002	76	15	20	11	30	24	1609
	2017	82	31	22	12	17	18	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	1981	73	12	17	10	32	28	2263
	1991	74	18	17	10	25	29	4054
	2002	69	17	18	10	24	31	3151
	2017	75	32	20	10	13	25	6715
Yrittäjä (0-1)	1981	61	13	19	7	21	41	179
	1991	61	19	14	9	16	42	380
	2002	63	21	15	8	19	37	222
	2017	76	32	22	10	12	24	325
Ylempi toimihenkilö (2)	1981	95	8	18	15	54	5	210
	1991	94	11	24	13	42	9	384
	2002	90	14	21	14	40	11	382
	2017	88	32	29	13	15	11	844
Alempi toimihenkilö (3)	1981	85	12	20	15	37	17	418
	1991	86	18	18	14	33	17	713
	2002	80	15	24	12	30	20	536
	2017	82	34	24	11	13	18	1061
Työntekijä (4-5)	1981	64	13	19	9	22	38	510
	1991	66	21	16	8	19	36	775
	2002	57	21	16	6	14	43	515
	2017	67	36	16	6	7	35	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	1981	57	18	13	6	18	46	491
	1991	60	20	14	7	16	43	1012
	2002	56	15	15	7	19	45	826
	2017	69	27	17	9	15	31	2122
Työtön (7)	1981	77	6	16	13	40	24	62
	1991	73	19	12	11	29	29	191
	2002	65	16	15	5	29	35	175
	2017	70	36	12	7	14	30	393
Opiskelija tai koululainen (8)	1981	97	10	18	11	55	5	266
	1991	92	16	19	16	38	11	455
	2002	84	21	23	13	25	17	400
	2017	81	42	21	10	9	19	863

15 vuotta täyttäneet		On lukenut 6 kk aikana	1-2 kirjaa	3-5 kirjaa	6-9 kirjaa	10 kirjaa tai enemmän	Tieto puuttuu/ei ole lukenut	N(painot.)
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	1981	68	10	16	9	31	33	127
	1991	73	19	24	9	18	30	144
	2002	72	20	18	14	18	29	95
	2017	79	30	17	13	17	23	210

Liitetaulukko 5. Kotimaisen ja ulkomaisen kaunokirjallisuuden lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %

15 vuotta täyttäneet		Enimmäkseen kotimaisten kirjailijoiden kirjoja	Enimmäkseen ulkomaisten kirjailijoiden kirjoja	Kumpiakin yhtä paljon	Ei lue kaunokirjallisuutta/Tieto puuttuu	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1991	25	24	31	20	4054
	2002	23	20	29	28	3151
	2017	17	21	28	34	6715
Miehet	1991	27	21	27	26	1948
	2002	24	16	22	38	1542
	2017	16	18	22	44	3278
Naiset	1991	23	27	35	15	2106
	2002	21	24	36	19	1609
	2017	17	25	34	24	3436
Ikäryhmä I yhteensä	1991	25	24	31	20	4054
	2002	23	20	29	28	3151
	2017	17	21	28	34	6715
15-19 vuotta	1991	7	45	34	15	311
	2002	11	27	33	29	243
	2017	10	27	22	41	433
20-24 vuotta	1991	9	47	32	12	335
	2002	9	31	28	31	237
	2017	8	29	22	41	481
25-34 vuotta	1991	14	37	34	15	760
	2002	14	37	26	23	471
	2017	10	33	22	35	1027
35-44 vuotta	1991	23	22	37	17	842
	2002	17	24	33	27	551
	2017	11	32	32	25	990
45-54 vuotta	1991	32	15	34	20	642
	2002	25	13	34	28	592
	2017	17	22	30	31	1025
55-64 vuotta	1991	36	9	28	26	503
	2002	31	13	31	26	476
	2017	18	16	33	33	1072
65-74 vuotta	1991	41	10	23	26	402
	2002	35	9	24	32	323
	2017	27	8	33	32	982
75- vuotta	1991	38	5	16	41	259
	2002	39	5	17	38	258
	2017	29	5	22	44	705
Kuntaryhmät yhteensä	1991	25	24	31	20	4054
	2002	23	20	29	28	3151
	2017	17	21	28	34	6715
Kaupunkimaiset kunnat	1991	22	29	34	15	2254
	2002	21	22	32	24	1965
	2017	16	24	29	31	4785
Taajaan asutut kunnat	1991	24	22	28	26	664
	2002	24	18	27	31	528
	2017	17	17	25	41	1012

15 vuotta täyttäneet		Enimmäkseen kotimaisten kirjailijoiden kirjoja	Enimmäkseen ulkomaisten kirjailijoiden kirjoja	Kumpiakin yhtä paljon	Ei lue kaunokirjallisuutta/Tieto puuttuu	N(painot.)
Maaseutumaiset kunnat	1991	30	15	28	27	1136
	2002	26	13	23	38	657
	2017	21	14	23	42	918
Suuralueet yhteensä	1991	25	24	31	20	4054
	2002	23	20	29	28	3151
	2017	17	21	28	34	6715
Pääkaupunkiseutu	1991	17	35	37	11	673
	2002	16	27	40	17	584
	2017	11	32	31	25	1413
Muu Uusimaa	1991	18	28	30	24	249
	2002	21	19	33	26	209
	2017	14	22	32	32	542
Etelä-Suomi (2)	1991	26	24	30	20	1033
	2002	23	19	27	31	749
	2017	18	20	26	36	1495
Länsi-Suomi (3)	1991	24	21	30	25	1036
	2002	24	21	25	31	814
	2017	17	20	27	37	1688
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	1991	30	18	31	21	1062
	2002	26	14	27	33	795
	2017	22	14	27	37	1577
Sosioekonominen asema yhteensä	1991	25	24	31	20	4054
	2002	23	20	29	28	3151
	2017	17	21	28	34	6715
Yrittäjä (0-1)	1991	27	17	29	27	380
	2002	21	18	23	38	222
	2017	17	23	26	33	325
Ylempi toimihenkilö (2)	1991	19	35	40	6	384
	2002	18	29	42	12	382
	2017	12	34	35	19	844
Alempi toimihenkilö (3)	1991	20	32	39	10	713
	2002	18	26	40	17	536
	2017	14	30	31	26	1061
Työntekijä (4-5)	1991	26	18	31	25	775
	2002	22	14	23	41	515
	2017	15	18	20	46	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	1991	39	9	22	30	1012
	2002	36	9	23	33	826
	2017	25	9	28	38	2122
Työtön (7)	1991	16	29	34	22	191
	2002	17	23	24	37	175
	2017	11	22	24	42	393
Opiskelija tai koululainen (8)	1991	8	46	34	12	455
	2002	12	31	33	25	400
	2017	10	32	23	35	863

15 vuotta täyttäneet		Enimmäkseen kotimaisten kirjailijoiden kirjoja	Enimmäkseen ulkomaisten kirjailijoiden kirjoja	Kumpiakin yhtä paljon	Ei lue kaunokirjallisuutta/Tieto puuttuu	N(painot.)
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	1991	17	32	36	15	144
	2002	21	24	21	33	95
	2017	13	25	35	28	210

Liitetaulukko 6. Miesten tai naisten kirjoittaman kaunokirjallisuuden lukeminen, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2017) %

15 vuotta täyttäneet		Enimmäkseen naisten kirjoittamia kirjoja	Enimmäkseen miesten kirjoittamia kirjoja	Kumpiakin yhtä paljon	Ei lue kaunokirjallisuutta/Tieto puuttuu	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1991	11	24	41	23	4054
	2002	11	21	38	30	3151
	2017	11	17	38	35	6715
Miehet	1991	1	42	29	28	1948
	2002	1	36	24	40	1542
	2017	1	28	26	45	3278
Naiset	1991	21	8	53	18	2106
	2002	21	6	52	20	1609
	2017	20	6	49	25	3436
Ikäryhmä I yhteensä	1991	11	24	41	23	4054
	2002	11	21	38	30	3151
	2017	11	17	38	35	6715
15-19 vuotta	1991	18	20	42	20	311
	2002	13	16	41	30	243
	2017	10	10	39	41	433
20-24 vuotta	1991	10	30	47	13	335
	2002	10	24	35	31	237
	2017	11	15	33	41	481
25-34 vuotta	1991	10	31	42	17	760
	2002	10	25	40	25	471
	2017	11	19	35	35	1027
35-44 vuotta	1991	11	28	41	20	842
	2002	13	21	37	29	551
	2017	10	23	39	27	990
45-54 vuotta	1991	11	23	43	23	642
	2002	9	24	38	29	592
	2017	11	21	37	31	1025
55-64 vuotta	1991	12	21	38	30	503
	2002	11	22	39	28	476
	2017	9	16	41	34	1072
65-74 vuotta	1991	10	17	45	28	402
	2002	13	16	39	32	323
	2017	13	14	42	32	982
75- vuotta	1991	15	11	31	43	259
	2002	13	11	37	39	258
	2017	9	11	34	46	705
Kuntaryhmät yhteensä	1991	11	24	41	23	4054
	2002	11	21	38	30	3151
	2017	11	17	38	35	6715
Kaupunkimaiset kunnat	1991	11	28	42	18	2254
	2002	11	23	41	26	1965
	2017	10	18	40	32	4785
Taajaan asutut kunnat	1991	13	20	38	29	664
	2002	11	21	35	33	528
	2017	12	15	32	41	1012

15 vuotta täyttäneet		Enimmäkseen naisten kirjoittamia kirjoja	Enimmäkseen miesten kirjoittamia kirjoja	Kumpiakin yhtä paljon	Ei lue kaunokirjallisuutta/Tieto puuttuu	N(painot.)
Maaseutumaiset kunnat	1991	11	18	42	28	1136
	2002	12	16	33	39	657
	2017	12	14	31	43	918
Suuralueet yhteensä	1991	11	24	41	23	4054
	2002	11	21	38	30	3151
	2017	11	17	38	35	6715
Pääkaupunkiseutu	1991	9	31	44	15	673
	2002	8	24	48	20	584
	2017	8	20	46	26	1413
Muu Uusimaa	1991	13	27	34	26	249
	2002	8	17	43	32	209
	2017	10	15	41	33	542
Etelä-Suomi (2)	1991	14	23	40	22	1033
	2002	14	21	34	32	749
	2017	9	17	37	37	1495
Länsi-Suomi (3)	1991	11	21	40	27	1036
	2002	9	22	37	31	814
	2017	13	15	34	38	1688
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	1991	11	23	44	23	1062
	2002	13	18	36	33	795
	2017	11	17	34	37	1577
Sosioekonominen asema yhteensä	1991	23	48	83	46	8107
	2002	22	42	76	60	6302
	2017	21	34	76	69	13430
Yrittäjä (0-1)	1991	15	43	82	60	759
	2002	15	51	56	78	444
	2017	13	50	70	67	649
Ylempi toimihenkilö (2)	1991	17	77	83	23	768
	2002	13	66	92	29	764
	2017	21	48	90	40	1687
Alempi toimihenkilö (3)	1991	31	37	104	28	1425
	2002	34	31	98	37	1072
	2017	33	29	84	54	2122
Työntekijä (4-5)	1991	17	64	66	53	1551
	2002	13	50	54	82	1029
	2017	9	45	54	92	1462
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	1991	22	35	78	65	2024
	2002	23	34	75	69	1652
	2017	21	26	74	79	4245
Työtön (7)	1991	15	65	81	40	382
	2002	22	42	59	77	349
	2017	17	30	69	84	786
Opiskelija tai koululainen (8)	1991	32	50	86	32	909
	2002	24	41	83	52	799
	2017	19	32	77	72	1725

15 vuotta täyttäneet		Enimmäkseen naisten kirjoittamia kirjoja	Enimmäkseen miesten kirjoittamia kirjoja	Kumpiakin yhtä paljon	Ei lue kaunokirjallisuutta/Tieto puuttuu	N(painot.)
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	1991	43	22	103	33	288
	2002	46	15	72	67	191
	2017	31	27	84	57	420

Liitetaulukko 7. Lukeeko kirjoja verkossa tai sähköisesti, 10 vuotta täyttäneet (2017) %

10 vuotta täyttäneet		Kyllä	Ei	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	2017	19	81	100	7155
Miehet	2017	20	80	100	3503
Naiset	2017	18	82	100	3652
Ikäryhmä I yhteensä	2017	19	81	100	7155
10-14 vuotta	2017	14	86	100	440
15-19 vuotta	2017	26	74	100	433
20-24 vuotta	2017	32	68	100	481
25-34 vuotta	2017	33	67	100	1027
35-44 vuotta	2017	29	71	100	990
45-54 vuotta	2017	18	82	100	1025
55-64 vuotta	2017	11	89	100	1072
65-74 vuotta	2017	6	94	100	982
75- vuotta	2017	3	97	100	705
Ikäryhmä II yhteensä	2017	19	81	100	7155
10- 14 vuotta	2017	14	86	100	440
15- 24 vuotta	2017	29	71	100	914
25- 44 vuotta	2017	31	69	100	2017
45- 64 vuotta	2017	15	85	100	2097
65- vuotta	2017	5	95	100	1686
Kuntaryhmät yhteensä	2017	19	81	100	7155
Kaupunkimaiset kunnat	2017	22	78	100	5088
Taajaan asutut kunnat	2017	12	88	100	1087
Maaseutumaiset kunnat	2017	10	90	100	979
Suuralueet yhteensä	2017	19	81	100	7155
Pääkaupunkiseutu	2017	31	69	100	1493
Muu Uusimaa	2017	18	82	100	589
Etelä-Suomi (2)	2017	16	84	100	1585
Länsi-Suomi (3)	2017	17	83	100	1804
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	2017	13	87	100	1685
Maaseutu-kaupunki yhteensä	2017	19	81	100	7155
K1 Sisempi kaupunkialue	2017	26	74	100	2413
K2 Ulompi kaupunkialue	2017	19	81	100	1827
K3 Kaupungin kehysalue	2017	14	86	100	727
M4 Maaseudun paikalliskeskus	2017	8	92	100	415
M5 Kaupungin läheinen maaseutu	2017	16	84	100	504
M6 Ydinmaaseutu	2017	11	89	100	783
M7 Harvaan asuttu maaseutu	2017	7	93	100	389
Maaseutu-kaupunki tuntematon	2017	23	77	100	97

Liitetaulukko 8. Lukeeko kirjoja verkossa tai sähköisesti, 15 vuotta täyttäneet (2017) %

15 vuotta täyttäneet		Kyllä	Ei	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	2017	19	81	100	6715
Miehet	2017	20	80	100	3278
Naiset	2017	18	82	100	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	2017	19	81	100	6715
Yrittäjä (0-1)	2017	23	77	100	325
Ylempi toimihenkilö (2)	2017	35	65	100	844
Alempi toimihenkilö (3)	2017	19	81	100	1061
Työntekijä (4-5)	2017	15	85	100	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	2017	6	94	100	2122
Työtön (7)	2017	21	79	100	393
Opiskelija tai koululainen (8)	2017	35	65	100	863
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	2017	29	71	100	210
Sosioekonominen asema tuntematon	2017	18	82	100	167

Liitetaulukko 9. Sähköisten kirjojen lukuvälineet, 10 vuotta täyttäneet (2017) %

10 vuotta täyttäneet		Tietokone	Älypuhelin	Tabletti	Lukulaite	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	2017	8	9	9	2	7155
Miehet	2017	10	8	8	2	3503
Naiset	2017	7	9	9	1	3652
Ikäryhmä I yhteensä	2017	8	9	9	2	7155
10-14 vuotta	2017	4	8	3	1	440
15-19 vuotta	2017	12	18	5	2	433
20-24 vuotta	2017	20	18	7	3	481
25-34 vuotta	2017	18	18	11	3	1027
35-44 vuotta	2017	12	13	16	4	990
45-54 vuotta	2017	6	6	11	3	1025
55-64 vuotta	2017	4	2	8	1	1072
65-74 vuotta	2017	2	1	5	0 ¹⁾	982
75- vuotta	2017	1	0	2	0	705
Ikäryhmä II yhteensä	2017	8	9	9	2	7155
10- 14 vuotta	2017	4	8	3	1	440
15- 24 vuotta	2017	16	18	6	2	914
25- 44 vuotta	2017	15	15	14	3	2017
45- 64 vuotta	2017	5	4	10	2	2097
65- vuotta	2017	2	1	4	0	1686
Kuntaryhmät yhteensä	2017	8	9	9	2	7155
Kaupunkimaiset kunnat	2017	10	10	10	2	5088
Taajaan asutut kunnat	2017	5	5	7	1	1087
Maaseutumaiset kunnat	2017	4	4	4	1	979
Suuralueet yhteensä	2017	8	9	9	2	7155
Pääkaupunkiseutu	2017	13	14	15	4	1493
Muu Uusimaa	2017	7	9	11	0	589
Etelä-Suomi (2)	2017	7	7	8	2	1585
Länsi-Suomi (3)	2017	9	8	7	2	1804
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	2017	5	6	4	1	1685
Maaseutu-kaupunki yhteensä	2017	8	9	9	2	7155
K1 Sisempi kaupunkialue	2017	12	12	12	3	2413
K2 Ulompi kaupunkialue	2017	8	9	8	2	1827
K3 Kaupungin kehysalue	2017	5	6	8	1	727
M4 Maaseudun paikalliskeskus	2017	3	4	5	0	415
M5 Kaupungin läheinen maaseutu	2017	7	5	6	2	504
M6 Ydinmaaseutu	2017	4	4	5	1	783
M7 Harvaan asuttu maaseutu	2017	2	4	2	1	389
Maaseutu-kaupunki tuntematon	2017	9	15	10	- ²⁾	97

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

Liitetaulukko 10. Sähköisten kirjojen lukuvälineet, 15 vuotta täyttäneet (2017) %

15 vuotta täyttäneet		Tietokone	Älypuhelin	Tabletti	Lukulaite	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	2017	8	9	9	2	6715
Miehet	2017	10	8	9	2	3278
Naiset	2017	7	9	9	1	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	2017	8	9	9	2	6715
Yrittäjä (0-1)	2017	8	10	13	4	325
Ylempi toimihenkilö (2)	2017	12	13	21	4	844
Alempi toimihenkilö (3)	2017	7	8	10	2	1061
Työntekijä (4-5)	2017	7	8	6	2	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	2017	2	1	4	1	2122
Työtön (7)	2017	11	10	6	1	393
Opiskelija tai koululainen (8)	2017	23	20	8	3	863
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	2017	12	16	16	2	210
Sosioekonominen asema tuntematon	2017	9	12	9	2	167

Liitetaulukko 11. Sanomalehtien lukemisen useus, 10 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2009, 2017) %

10 vuotta täyttäneet	Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)	
Sukupuolet yhteensä	1991	82	10	4	1	1	2	0 ¹⁾	100	4378
	2002	76	12	6	2	2	2	0	100	3355
	2009	71	13	7	2	4	3	0	100	4645
	2017	59	18	8	5	6	4	0	100	7155
Miehet	1991	84	9	3	1	1	2	0	100	2108
	2002	79	11	5	1	2	2	0	100	1629
	2009	71	12	7	2	4	3	0	100	2179
	2017	59	18	8	4	7	4	0	100	3503
Naiset	1991	80	11	4	1	1	2	0	100	2270
	2002	74	13	7	2	2	2	0	100	1726
	2009	70	13	7	2	4	3	- ²⁾	100	2466
	2017	58	18	8	5	6	4	0	100	3652
Ikäryhmä I yhteensä	1991	82	10	4	1	1	2	0	100	4378
	2002	76	12	6	2	2	2	0	100	3355
	2009	71	13	7	2	4	3	0	100	4645
	2017	59	18	8	5	6	4	0	100	7155
10-14 vuotta	1991	42	23	11	6	6	12	1	100	324
	2002	24	26	19	6	12	13	1	100	204
	2009	15	15	20	11	21	20	-	100	242
	2017	5	12	18	16	21	27	-	100	440
15-19 vuotta	1991	69	17	10	1	1	2	1	100	311
	2002	51	22	15	4	7	1	-	100	243
	2009	47	25	14	6	5	3	-	100	310
	2017	17	27	20	11	17	8	0	100	433
20-24 vuotta	1991	81	13	4	1	-	1	-	100	335
	2002	53	30	11	4	1	2	0	100	237
	2009	44	29	14	3	6	3	-	100	318
	2017	31	34	13	11	7	4	1	100	481
25-34 vuotta	1991	82	12	4	1	1	0	0	100	760
	2002	71	19	6	1	1	1	-	100	471
	2009	60	19	11	4	4	2	-	100	640
	2017	44	27	11	6	8	3	0	100	1027
35-44 vuotta	1991	90	7	2	1	0	0	0	100	842
	2002	81	12	4	2	1	0	-	100	551
	2009	73	15	7	1	3	1	-	100	663
	2017	57	25	8	3	5	1	0	100	990
45-54 vuotta	1991	90	5	1	1	1	1	0	100	642
	2002	89	5	2	1	2	1	-	100	592
	2009	80	10	4	2	3	1	-	100	771
	2017	64	19	6	4	4	2	0	100	1025
55-64 vuotta	1991	87	6	3	0	2	1	0	100	503
	2002	91	5	2	0	0	1	0	100	476
	2009	86	6	3	2	2	1	-	100	818
	2017	79	11	4	1	3	1	1	100	1072

10 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
65-74 vuotta	1991	89	6	2	1	0	1	0	100	402
	2002	90	6	1	-	1	2	0	100	323
	2009	89	4	1	0	2	2	0	100	466
	2017	85	8	2	1	2	1	1	100	982
75- vuotta	1991	85	9	2	1	1	2	1	100	259
	2002	88	2	3	-	3	3	0	100	258
	2009	88	3	2	-	4	3	-	100	417
	2017	84	7	4	1	1	3	-	100	705
Kuntaryhmät yhteensä	1991	82	10	4	1	1	2	0	100	4378
	2002	76	12	6	2	2	2	0	100	3355
	2009	71	13	7	2	4	3	0	100	4645
	2017	59	18	8	5	6	4	0	100	7155
Kaupunkimaiset kunnat	1991	83	9	4	1	1	2	0	100	2444
	2002	76	12	6	2	2	2	0	100	2082
	2009	70	13	7	3	4	3	0	100	3167
	2017	58	18	8	5	6	4	0	100	5088
Taaiaan asutut kunnat	1991	81	13	3	1	2	2	-	100	715
	2002	76	15	4	2	2	2	-	100	566
	2009	68	14	8	2	5	3	-	100	728
	2017	58	20	8	4	6	3	0	100	1087
Maaseutumaiset kunnat	1991	82	11	3	1	1	2	1	100	1219
	2002	78	12	7	1	2	1	0	100	707
	2009	75	11	6	1	3	2	-	100	750
	2017	62	15	9	4	6	3	0	100	979
Suuralueet yhteensä	1991	82	10	4	1	1	2	0	100	4378
	2002	76	12	6	2	2	2	0	100	3355
	2009	71	13	7	2	4	3	0	100	4645
	2017	59	18	8	5	6	4	0	100	7155
Pääkaupunkiseutu	1991	82	10	5	1	1	1	0	100	724
	2002	72	13	7	2	3	3	-	100	623
	2009	64	15	9	3	6	4	-	100	896
	2017	57	19	8	5	6	5	0	100	1493
Muu Uusimaa	1991	78	15	4	1	0	2	-	100	268
	2002	79	10	3	2	3	3	1	100	225
	2009	68	13	6	3	6	4	-	100	312
	2017	56	19	7	5	8	5	0	100	589
Etelä-Suomi (2)	1991	81	9	4	1	3	2	0	100	1110
	2002	76	13	5	2	2	2	-	100	800
	2009	72	13	7	3	4	2	-	100	1109
	2017	60	18	7	5	5	5	0	100	1585
Länsi-Suomi (3)	1991	84	10	3	1	0	2	0	100	1122
	2002	78	13	5	1	2	1	0	100	860
	2009	76	12	5	2	3	2	-	100	1169
	2017	59	18	8	5	6	3	0	100	1804

10 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	1991	82	10	3	1	1	2	0	100	1153
	2002	77	11	7	1	2	1	0	100	846
	2009	71	12	8	2	4	3	0	100	1158
	2017	60	17	9	4	6	3	1	100	1685

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

Liitetaulukko 12. Sanomalehtien lukemisen useus, 15 vuotta täyttäneet (1991, 2002, 2009, 2017) %

15 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1991	85	9	3	1	1	1	0 ¹⁾	100	4054
	2002	80	11	5	1	2	1	0	100	3151
	2009	74	13	6	2	3	2	0	100	4403
	2017	62	18	7	4	5	2	0	100	6715
Miehet	1991	87	8	2	1	1	1	0	100	1948
	2002	82	10	4	1	2	1	0	100	1542
	2009	75	12	6	2	3	2	0	100	2053
	2017	63	18	7	3	6	3	0	100	3278
Naiset	1991	84	10	3	1	1	1	0	100	2106
	2002	78	13	6	1	1	1	0	100	1609
	2009	73	13	7	2	4	2	- ²⁾	100	2350
	2017	62	19	7	5	5	2	0	100	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	1991	85	9	3	1	1	1	0	100	4054
	2002	80	11	5	1	2	1	0	100	3151
	2009	74	13	6	2	3	2	0	100	4403
	2017	62	18	7	4	5	2	0	100	6715
Yrittäjä (0-1)	1991	91	6	1	0	1	0	-	100	380
	2002	93	5	2	-	-	0	-	100	222
	2009	81	10	4	2	1	1	-	100	319
	2017	69	16	7	5	3	1	-	100	325
Ylempi toimihenkilö (2)	1991	92	4	3	1	-	-	-	100	384
	2002	88	8	2	1	0	0	-	100	382
	2009	81	12	4	1	1	1	-	100	624
	2017	66	20	5	3	4	1	0	100	844
Alempi toimihenkilö (3)	1991	88	7	2	1	1	0	-	100	713
	2002	84	11	3	1	1	-	-	100	536
	2009	73	16	7	2	2	1	-	100	801
	2017	60	24	7	4	4	1	0	100	1061
Työntekijä (4-5)	1991	85	9	3	1	1	0	0	100	775
	2002	79	13	4	1	2	1	-	100	515
	2009	70	15	8	1	3	2	-	100	647
	2017	55	22	9	5	7	2	-	100	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	1991	86	8	2	1	1	2	0	100	1012
	2002	87	6	3	-	2	2	0	100	826
	2009	86	4	2	1	4	3	0	100	1209
	2017	82	8	4	1	3	2	1	100	2122
Työtön (7)	1991	79	12	5	1	1	1	1	100	191
	2002	61	19	10	4	1	4	-	100	175
	2009	55	21	8	4	8	3	-	100	289
	2017	42	28	11	4	10	5	1	100	393
Opiskelija tai koululainen (8)	1991	75	16	6	1	0	1	0	100	455
	2002	52	24	14	5	4	1	-	100	400
	2009	45	26	15	5	6	3	-	100	384
	2017	29	28	16	10	11	5	0	100	863

15 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Useana päivänä viikossa	Kerran viikossa	1-3 krt kuussa	Harvemmin	Ei koskaan	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	1991	77	14	5	1	2	1	1	100	144
	2002	75	13	6	3	1	3	-	100	95
	2009	55	15	14	3	7	6	-	100	113
	2017	50	25	11	3	5	5	1	100	210

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

Liitetaulukko 13. Aikauslehtien lukemisen useus, 10 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2009, 2017) %

10 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Vähintään kerran viikossa	Vähintään kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1981	16	63	14	2	4	0 ¹⁾	- ²⁾	100	2506
	1991	7	62	28	1	0	0	2	100	4378
	2002	11	52	23	6	8	-	0	100	3355
	2009	14	55	16	11	5	0	-	100	4645
	2017	14	33	25	19	8	0	0	100	7155
Miehet	1981	15	63	14	3	5	0	-	100	1186
	1991	7	60	29	1	0	0	2	100	2108
	2002	9	51	23	8	10	-	0	100	1629
	2009	11	52	15	14	8	0	-	100	2179
	2017	14	32	24	20	10	0	0	100	3503
Naiset	1981	18	62	14	2	3	0	-	100	1320
	1991	7	63	27	1	0	0	2	100	2270
	2002	13	53	23	4	5	-	0	100	1726
	2009	16	57	16	8	3	-	-	100	2466
	2017	14	34	26	19	6	-	0	100	3652
Ikäryhmä I yhteensä	1981	16	63	14	2	4	0	-	100	2506
	1991	7	62	28	1	0	0	2	100	4378
	2002	11	52	23	6	8	-	0	100	3355
	2009	14	55	16	11	5	0	-	100	4645
	2017	14	33	25	19	8	0	0	100	7155
10-14 vuotta	1981	9	68	12	3	7	-	-	100	243
	1991	8	49	35	2	-	-	6	100	324
	2002	5	39	24	8	23	-	-	100	204
	2009	7	35	17	22	19	0	-	100	242
	2017	1	8	19	31	40	-	0	100	440
15-19 vuotta	1981	13	72	13	1	1	-	-	100	237
	1991	6	65	28	-	0	-	1	100	311
	2002	7	56	26	4	8	-	-	100	243
	2009	6	53	19	14	8	-	-	100	310
	2017	3	17	27	34	16	2	0	100	433
20-24 vuotta	1981	17	71	9	2	0	1	-	100	221
	1991	7	69	23	1	-	-	0	100	335
	2002	7	53	30	4	6	-	0	100	237
	2009	6	51	21	15	7	-	-	100	318
	2017	6	19	29	35	10	-	1	100	481
25-34 vuotta	1981	12	66	20	2	1	0	-	100	519
	1991	6	62	30	1	0	-	1	100	760
	2002	11	55	26	4	3	-	-	100	471
	2009	10	57	21	8	4	-	-	100	640
	2017	9	24	33	29	5	-	0	100	1027
35-44 vuotta	1981	14	65	17	3	1	-	-	100	375
	1991	7	63	28	1	0	-	1	100	842
	2002	10	54	24	8	4	-	-	100	551
	2009	12	61	16	10	2	-	-	100	663
	2017	12	35	32	19	2	-	0	100	990

10 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Vähintään kerran viikossa	Vähintään kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
45-54 vuotta	1981	20	64	10	2	3	0	-	100	307
	1991	6	65	27	1	-	0	1	100	642
	2002	9	54	24	7	6	-	-	100	592
	2009	12	57	15	10	5	-	-	100	771
	2017	17	37	27	15	4	-	0	100	1025
55-64 vuotta	1981	20	57	13	3	7	0	-	100	270
	1991	6	64	26	1	0	0	2	100	503
	2002	12	56	20	6	5	-	0	100	476
	2009	18	56	12	9	4	-	-	100	818
	2017	18	42	24	13	3	-	1	100	1072
65-74 vuotta	1981	32	43	10	4	11	1	-	100	227
	1991	7	60	28	1	1	0	3	100	402
	2002	18	52	15	5	10	-	0	100	323
	2009	22	54	11	9	4	0	-	100	466
	2017	25	44	19	8	3	-	1	100	982
75- vuotta	1981	22	46	10	3	16	3	-	100	107
	1991	9	53	24	1	2	1	10	100	259
	2002	19	39	17	6	18	-	1	100	258
	2009	23	50	12	10	5	-	-	100	417
	2017	21	45	13	8	12	-	0	100	705
Kuntaryhmät yhteensä	1981	16	63	14	2	4	0	-	100	2506
	1991	7	62	28	1	0	0	2	100	4378
	2002	11	52	23	6	8	-	0	100	3355
	2009	14	55	16	11	5	0	-	100	4645
	2017	14	33	25	19	8	0	0	100	7155
Kaupunkimaiset kunnat	1981	. ³⁾	.	.	.	.	.	.	.	.
	1991	8	62	27	1	0	0	2	100	2444
	2002	11	52	24	5	7	-	0	100	2082
	2009	14	54	16	10	5	0	-	100	3167
	2017	13	33	25	20	8	0	0	100	5088
Taajaan asutut kunnat	1981	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	1991	6	61	30	1	1	0	1	100	715
	2002	11	53	20	7	9	-	-	100	566
	2009	10	55	15	12	7	-	-	100	728
	2017	17	32	26	18	7	-	1	100	1087
Maaseutumaiset kunnat	1981	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	1991	5	62	29	1	1	0	3	100	1219
	2002	11	52	21	7	9	-	0	100	707
	2009	14	55	14	12	5	-	-	100	750
	2017	17	34	25	15	7	0	1	100	979
Kuntaryhmä tuntematon	1981	16	63	14	2	4	0	-	100	2506
	1991	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2002	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2009	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.

10 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Vähintään kerran viikossa	Vähintään kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Suuralueet yhteensä	1981	16	63	14	2	4	0	-	100	2506
	1991	7	62	28	1	0	0	2	100	4378
	2002	11	52	23	6	8	-	0	100	3355
	2009	14	55	16	11	5	0	-	100	4645
	2017	14	33	25	19	8	0	0	100	7155
Pääkaupunkiseutu	1981	18	62	16	2	2	0	-	100	368
	1991	9	63	26	1	0	0	1	100	724
	2002	14	49	25	6	7	-	0	100	623
	2009	14	53	17	10	6	-	-	100	896
	2017	12	34	23	20	10	0	0	100	1493
Muu Uusimaa	1981	26	51	11	5	4	2	-	100	134
	1991	7	55	32	2	1	0	2	100	268
	2002	8	47	24	5	16	-	-	100	225
	2009	15	59	15	7	4	-	-	100	312
	2017	12	34	24	22	8	-	0	100	589
Etelä-Suomi (2)	1981	18	64	13	1	3	0	-	100	623
	1991	7	61	29	0	0	0	2	100	1110
	2002	13	53	20	6	7	-	-	100	800
	2009	15	54	15	11	5	-	-	100	1109
	2017	14	35	26	18	7	0	0	100	1585
Länsi-Suomi (3)	1981	12	66	16	2	3	0	-	100	670
	1991	6	63	27	1	0	0	2	100	1122
	2002	10	54	24	5	7	-	0	100	860
	2009	12	57	15	10	5	0	-	100	1169
	2017	14	33	25	20	8	0	1	100	1804
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	1981	16	62	12	3	6	0	-	100	711
	1991	6	62	29	1	0	0	2	100	1153
	2002	9	53	23	7	7	-	0	100	846
	2009	14	52	15	12	7	0	-	100	1158
	2017	17	31	26	18	6	0	1	100	1685

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

3) . = Tieto on epälooginen esitettäväksi

Liitetaulukko 14. Aikauslehtien lukemisen useus, 15 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2009, 2017) %

15 vuotta täyttäneet		Päivittäin	Vähintään kerran viikossa	Vähintään kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1981	17	62	14	2	4	0 ¹⁾	- ²⁾	100	2263
	1991	7	63	27	1	0	0	2	100	4054
	2002	11	53	23	6	7	-	0	100	3151
	2009	14	56	15	10	5	0	-	100	4403
	2017	15	35	26	18	6	0	0	100	6715
Miehet	1981	15	63	14	3	4	0	-	100	1068
	1991	7	62	28	1	0	0	2	100	1948
	2002	9	51	23	8	9	-	0	100	1542
	2009	12	53	15	13	7	0	-	100	2053
	2017	15	34	24	19	7	0	0	100	3278
Naiset	1981	19	62	14	2	3	1	-	100	1195
	1991	6	64	27	1	0	0	2	100	2106
	2002	14	54	23	4	5	-	0	100	1609
	2009	16	58	16	8	2	-	-	100	2350
	2017	15	36	26	18	4	-	0	100	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	1981	17	62	14	2	4	0	-	100	2263
	1991	7	63	27	1	0	0	2	100	4054
	2002	11	53	23	6	7	-	0	100	3151
	2009	14	56	15	10	5	0	-	100	4403
	2017	15	35	26	18	6	0	0	100	6715
Yrittäjä (0-1)	1981	17	63	16	3	2	-	-	100	179
	1991	5	63	28	1	0	-	1	100	380
	2002	10	54	22	8	7	-	-	100	222
	2009	15	59	14	10	3	-	-	100	319
	2017	17	39	27	15	2	-	-	100	325
Ylempi toimihenkilö (2)	1981	15	72	12	1	-	-	-	100	210
	1991	11	72	17	-	-	-	-	100	384
	2002	13	53	26	5	2	-	-	100	382
	2009	14	62	17	5	1	-	-	100	624
	2017	12	42	27	16	3	-	0	100	844
Alempi toimihenkilö (3)	1981	16	68	13	2	1	-	-	100	418
	1991	7	65	27	1	0	-	-	100	713
	2002	13	56	24	3	3	-	-	100	536
	2009	13	61	17	7	2	-	-	100	801
	2017	14	33	30	20	3	-	0	100	1061
Työntekijä (4-5)	1981	16	63	16	3	1	0	-	100	510
	1991	6	62	31	1	-	-	1	100	775
	2002	8	57	22	7	6	-	-	100	515
	2009	12	53	15	14	6	-	-	100	647
	2017	13	32	28	22	4	-	-	100	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	1981	25	46	12	3	13	1	-	100	491
	1991	7	58	27	1	1	1	5	100	1012
	2002	17	48	17	6	11	-	1	100	826
	2009	20	53	11	10	5	0	-	100	1209
	2017	22	42	19	10	7	-	1	100	2122

15 vuotta täyttäneet	Päivittäin	Vähintään kerran viikossa	Vähintään kerran kuukaudessa	Harvemmin	Ei koskaan	EOS	Tieto puuttuu	Yhteensä	N(painot.)	
Työtön (7)	1981	15	66	11	5	2	2	-	100	62
	1991	7	63	27	1	1	-	1	100	191
	2002	5	52	26	9	7	-	-	100	175
	2009	9	44	19	17	11	-	-	100	289
	2017	10	29	25	28	8	-	1	100	393
Opiskelija tai koululainen (8)	1981	12	71	14	2	1	0	-	100	266
	1991	6	64	29	1	0	-	0	100	455
	2002	6	53	30	4	7	-	-	100	400
	2009	6	53	20	15	6	-	-	100	384
	2017	6	19	30	33	10	1	0	100	863
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	1981	9	67	18	3	2	1	-	100	127
	1991	5	62	32	1	-	-	1	100	144
	2002	3	59	20	10	9	-	-	100	95
	2009	9	56	23	6	6	-	-	100	113
	2017	12	26	30	19	12	-	1	100	210

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

Liitetaulukko 15. Käynyt viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana kirjastossa, 10 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2017) %

10 vuotta täyttäneet		On käynyt 6 kk aikana	1-2 kertaa	3-5 kertaa	6-9 kertaa	10-19 kertaa	20-29 kertaa	30 kertaa tai enemmän	EOS	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1981	53	8	11	10	13	6	5	1	2506
	1991	59	11	14	10	10	7	5	0 ¹⁾	4378
	2002	61	10	14	12	12	7	6	0	3355
	2017	51	18	16	10	7	3	3	0	7155
Miehet	1981	50	8	11	9	12	6	5	1	1186
	1991	55	12	15	9	9	5	5	0	2108
	2002	55	11	13	9	10	6	5	0	1629
	2017	45	19	14	7	6	2	2	0	3503
Naiset	1981	56	8	11	11	13	7	5	1	1320
	1991	62	10	14	12	12	8	6	0	2270
	2002	67	10	14	14	14	8	7	0	1726
	2017	57	17	17	12	8	4	4	0	3652
Ikäryhmä I yhteensä	1981	53	8	11	10	13	6	5	1	2506
	1991	59	11	14	10	10	7	5	0	4378
	2002	61	10	14	12	12	7	6	0	3355
	2017	51	18	16	10	7	3	3	0	7155
10-14 vuotta	1981	88	5	13	14	27	21	9	1	243
	1991	94	13	20	14	24	13	10	0	324
	2002	92	11	19	18	20	14	10	0	204
	2017	84	19	26	13	14	7	6	- ²⁾	440
15-19 vuotta	1981	83	6	14	15	21	14	12	1	237
	1991	86	9	17	12	17	15	15	0	311
	2002	88	17	18	11	20	9	13	-	243
	2017	60	25	20	8	6	3	3	-	433
20-24 vuotta	1981	66	7	11	12	18	9	9	1	221
	1991	78	10	19	13	15	10	12	-	335
	2002	81	14	18	8	16	11	13	-	237
	2017	59	24	15	12	8	3	4	-	481
25-34 vuotta	1981	59	10	13	12	14	6	4	1	519
	1991	71	16	18	13	11	8	5	-	760
	2002	70	10	14	16	13	9	9	-	471
	2017	53	17	17	11	7	4	3	-	1027
35-44 vuotta	1981	51	10	13	10	11	4	4	1	375
	1991	59	11	16	10	11	7	3	0	842
	2002	73	14	17	14	15	8	5	-	551
	2017	61	19	19	13	8	3	3	0	990
45-54 vuotta	1981	38	8	13	6	7	2	2	1	307
	1991	51	13	14	10	7	3	3	-	642
	2002	56	9	15	12	10	6	3	-	592
	2017	51	18	17	10	8	3	2	-	1025
55-64 vuotta	1981	30	7	9	7	4	1	3	2	270
	1991	37	10	8	9	5	3	2	0	503
	2002	47	8	11	11	8	5	4	0	476
	2017	39	19	12	7	6	2	3	-	1072

10 vuotta täyttäneet		On käynyt 6 kk aikana	1-2 kertaa	3-5 kertaa	6-9 kertaa	10-19 kertaa	20-29 kertaa	30 kertaa tai enemmän	EOS	N(painot.)
65-74 vuotta	1981	24	7	4	4	7	1	0	-	227
	1991	32	6	8	7	4	4	2	1	402
	2002	35	7	8	8	7	3	2	-	323
	2017	45	19	14	10	7	3	3	-	982
75- vuotta	1981	19	8	4	3	3	-	1	-	107
	1991	21	2	4	6	2	2	3	0	259
	2002	21	7	3	2	6	3	1	-	258
	2017	29	6	8	4	5	2	2	0	705
Kuntaryhmät yhteensä	1981	53	8	11	10	13	6	5	1	2506
	1991	59	11	14	10	10	7	5	0	4378
	2002	61	10	14	12	12	7	6	0	3355
	2017	51	18	16	10	7	3	3	0	7155
Kaupunkimaiset kunnat	1981	. ³⁾	.	.	.	.	.	.	.	.
	1991	64	12	16	11	11	8	7	0	2444
	2002	64	11	14	12	12	7	6	0	2082
	2017	53	18	17	10	8	3	3	0	5088
Taajaan asutut kunnat	1981	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	1991	53	10	14	10	10	5	4	0	715
	2002	60	10	14	12	12	6	6	0	566
	2017	47	17	15	9	7	3	3	-	1087
Maaseutumaiset kunnat	1981	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	1991	51	10	12	10	9	6	3	0	1219
	2002	53	8	13	9	11	7	6	-	707
	2017	45	19	12	9	7	3	3	-	979
Kuntaryhmä tuntematon	1981	53	8	11	10	13	6	5	1	2506
	1991	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2002	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Suuralueet yhteensä	1981	53	8	11	10	13	6	5	1	2506
	1991	59	11	14	10	10	7	5	0	4378
	2002	61	10	14	12	12	7	6	0	3355
	2017	51	18	16	10	7	3	3	0	7155
Pääkaupunkiseutu	1981	63	10	15	13	14	5	6	1	368
	1991	62	10	17	13	10	7	5	-	724
	2002	69	12	14	13	15	8	7	-	623
	2017	56	16	18	10	8	3	5	-	1493
Muu Uusimaa	1981	61	8	13	19	10	6	5	1	134
	1991	59	13	18	11	9	4	3	0	268
	2002	58	10	13	13	12	4	7	-	225
	2017	53	19	16	10	8	3	2	-	589
Etelä-Suomi (2)	1981	47	7	10	9	11	4	5	0	623
	1991	56	12	14	10	10	6	5	0	1110
	2002	58	9	15	11	12	6	5	0	800
	2017	49	18	15	9	6	4	3	0	1585

10 vuotta täyttäneet		On käynyt 6 kk aikana	1-2 kertaa	3-5 kertaa	6-9 kertaa	10-19 kertaa	20-29 kertaa	30 kertaa tai enemmän	EOS	N(painot.)
Länsi-Suomi (3)	1981	52	8	12	8	13	7	4	1	670
	1991	57	11	13	11	10	6	5	0	1122
	2002	58	11	13	10	10	7	6	-	860
	2017	48	19	15	10	6	3	2	-	1804
Pohjois- ja Itä-Suomi (4)	1981	52	7	9	9	14	8	4	2	711
	1991	60	11	14	9	11	9	6	0	1153
	2002	61	10	13	12	12	8	6	-	846
	2017	51	18	16	9	8	3	3	0	1685

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

3) . = Tieto on epälooginen esitettäväksi

Liitetaulukko 16. Käynyt viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana kirjastossa, 15 vuotta täyttäneet (1981, 1991, 2002, 2017) %

15 vuotta täyttäneet		On käynyt 6 kk aikana	1-2 kerta	3-5 kerta	6-9 kerta	10-19 kerta	20-29 kerta	30 kerta tai enemmän	EOS	N(painot.)
Sukupuolet yhteensä	1981	49	8	11	9	11	5	4	1	2263
	1991	56	11	14	10	9	6	5	0 ¹⁾	4054
	2002	59	10	14	11	11	7	6	0	3151
	2017	49	18	15	9	7	3	3	0	6715
Miehet	1981	46	8	11	8	10	4	5	1	1068
	1991	52	12	14	8	8	5	4	0	1948
	2002	53	11	13	8	10	6	5	- ²⁾	1542
	2017	42	19	14	7	6	2	2	0	3278
Naiset	1981	52	9	11	11	12	5	4	1	1195
	1991	59	10	14	12	10	8	5	0	2106
	2002	65	10	14	14	13	7	7	0	1609
	2017	55	17	17	12	8	4	3	0	3436
Sosioekonominen asema yhteensä	1981	49	8	11	9	11	5	4	1	2263
	1991	56	11	14	10	9	6	5	0	4054
	2002	59	10	14	11	11	7	6	0	3151
	2017	49	18	15	9	7	3	3	0	6715
Yrittäjä (0-1)	1981	28	7	9	6	4	1	2	1	179
	1991	42	13	11	8	6	2	1	-	380
	2002	45	9	12	10	8	3	2	-	222
	2017	39	16	14	10	4	2	1	-	325
Ylempi toimihenkilö (2)	1981	76	8	15	14	19	11	9	2	210
	1991	79	11	21	16	15	9	6	0	384
	2002	78	11	18	17	15	10	5	0	382
	2017	62	17	22	13	9	3	2	-	844
Alempi toimihenkilö (3)	1981	60	11	18	12	13	4	2	1	418
	1991	68	13	19	14	12	6	5	-	713
	2002	71	10	18	15	14	8	5	-	536
	2017	53	18	17	11	7	3	3	-	1061
Työntekijä (4-5)	1981	39	9	9	9	7	3	2	1	510
	1991	48	13	15	7	8	4	1	0	775
	2002	48	12	11	8	9	4	4	-	515
	2017	37	24	11	6	4	2	0	-	731
Eläkkeellä tai pitkäaikaissairas (6)	1981	24	8	5	3	6	1	2	0	491
	1991	32	7	8	7	4	4	3	0	1012
	2002	35	8	8	7	7	3	3	-	826
	2017	39	14	12	8	6	3	3	0	2122
Työtön (7)	1981	66	11	13	18	15	10	-	-	62
	1991	56	12	10	9	6	9	10	-	191
	2002	68	11	14	10	10	12	12	-	175
	2017	47	19	17	6	8	4	3	-	393
Opiskelija tai koululainen (8)	1981	89	6	13	13	23	16	17	1	266
	1991	90	8	15	14	19	16	18	0	455
	2002	91	12	18	13	20	12	16	-	400
	2017	71	21	20	11	10	4	6	-	863

15 vuotta täyttäneet		On käynyt 6 kk aikana	1-2 kertaa	3-5 kertaa	6-9 kertaa	10-19 kertaa	20-29 kertaa	30 kertaa tai enemmän	EOS	N(painot.)
Omaa kotitaloutta hoitava tai muu (9)	1981	47	8	10	10	11	3	5	2	127
	1991	63	18	16	13	7	7	1	-	144
	2002	68	14	13	17	14	4	6	-	95
	2017	49	21	10	11	7	6	1	1	210

1) 0 = Suure on pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

2) -= Ei yhtään

Laatuseloste: Vapaa-ajan osallistuminen 2017

1. Tilastotietojen relevanssi

Vapaa-aikatutkimus on Suomessa vakituisesti asuvaa 10 vuotta täyttäneitä väestöä edustava otostutkimus. Tutkimuksessa selvitetään väestön vapaa-ajan toimintaa, harrastuksia ja yhteiskunnallista ja muuta osallistumista sekä näiden kehitystä. Tutkimuksella saadaan lisäksi tietoa mm. työn ja vapaa-ajan suhteesta, sosiaalisista suhteista ja eri elämänpiirien tärkeydestä. Tutkimuksen kohteena on ansiotyön ja muodollisen koulutuksen ulkopuolinen arki: miten ihmiset kokevat arkensa ja miten arki on mahdollisesti muuttunut.

Vapaa-aikatutkimus kuuluu Tilastokeskuksen omiin elinoloja eri näkökulmista kartoittaviin tutkimuksiin. Osarahoittajina vuoden 2017 tutkimuksessa ovat olleet opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Espoon kaupunki. Vapaa-aikatutkimuksia on tehty vuosina 1977, 1981, 1991, 2002 ja 2017.

Vuoden 2017 tiedot on kerätty 15–74-vuotiaiden osalta verkko- ja postikyselyn yhdistelmällä. 10–14-vuotiailla ja 75 vuotta täyttäneillä menetelmänä on ollut käyntihaastattelu. Aiemmin vuosina tiedonkeruumenetelmänä on ollut kaikissa ikäryhmissä käyntihaastattelu. Tiedot kerätään vapaaehtoisuuteen perustuen.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

2.1. Otanta-asetelman määrittely ja ositus

Tutkimuksen tavoiteperusjoukkoon kuuluivat kaikki 10 vuotta täyttäneet Suomessa asuvat pois lukien laitosväestö.

Tiedonkeruun otanta-asetelma oli ikäryhmän ja asuinalueen suhteen ositettu systemaattinen satunnaisotanta. Alueosituksen tarve perustui Espoon kaupungille toimitettavan 1000 hengen lisäotoksen tilaukseen, joka leikkaa tiedonkeruumenetelmän suhteen tehdyn ikäosituksen. Perusjoukko jaettiin kahteen alue- ja kolmeen ikäositteeseen, joiden leikkauksesta syntyy tiedonkeruun kuusi ositetta seuraavasti:

- Osite 1: 10–14-vuotiaat, kotikunta Espoo
- Osite 2: 10–14-vuotiaat, kotikunta muu Suomi
- Osite 3: 15–74-vuotiaat, kotikunta Espoo
- Osite 4: 15–74-vuotiaat, muu Suomi
- Osite 5: 75 vuotta täyttäneet, kotikunta Espoo
- Osite 6: 75 vuotta täyttäneet, muu Suomi

Otos poimittiin satunnaisotantana Tilastokeskuksen Suomen väestöä koskevasta tietokannasta. Tutkimuksen otoskoko oli yhteensä 15 998 henkilöä, joista 1000 kuului Espoon lisäotokseen.

Otos poimittiin ositteittain käyttäen systemaattista satunnaisotantaa pysyvän asuinpaikkatunnuksen mukaan lajitellusta perusjoukosta. Menetelmä tuottaa tarkasti väestön aluejakaumaa noudattavan otoksen. Lisäksi tarkistettiin, ettei samasta asuntokunnasta ole osunut useampia kohdehenkilöitä otokseen.

2.2. Tiedonkeruumenetelmät

Tiedonkeruu toteutettiin pääotokselle (ositteet 3 ja 4) verkko- ja postikyselyn yhdistelmänä. Vanhimpien ikäositteiden (nk. senioriositteet 5 ja 6) sekä alle 15-vuotiaiden lasten (ositteet 1 ja 2) tiedonkeruu toteutettiin käyntihaastatteluna, johon pyydettiin lisäksi tutkittavien lasten vanhempien suostumus. Kaikille otokseen valituille (lasten kohdalla heidän vanhemmilleen) lähetettiin kirje (suomeksi tai ruotsiksi), jossa kerrottiin tutkimuksesta ja annettiin ohjeet verkkokyselyyn vastaamiseen sekä henkilökohtaiset tunnuksot lomakkeelle pääsystä varten. Mukana oli myös esite, jossa kerrottiin tarkemmin tutkittavasta ilmiöalueesta ja vastaamisen tärkeydestä. Lisämotivointina käytettiin tutkimuksesta kertovia motivointivideoita. Neljä viikkoa myöhemmin vielä vastaamattomille tarjottiin verkkovastaamisen ohella mahdollisuutta täyttää kyselylomake paperisena. Vastaamisaika päättyi tammikuun lopussa. 10–14-vuotiaille ja 75 vuotta täyttäneille toteutetut

käyntihaastattelut ajoittuivat lokakuusta 2017 tammikuun 2018 loppuun. Käyntihaastattelut toteutettiin suomeksi, ruotsiksi ja tarvittaessa englanniksi. Myös verkossa oli mahdollista vastata suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Sen sijaan paperilomakkeella saattoi vastata vain suomeksi ja ruotsiksi.

3. Tietojen luotettavuus ja tarkkuus

Otantatutkimuksissa ilmenee aina satunnaisvaihtelua, jota kutsutaan otantavirheeksi ja joka aiheutuu otoskokoon liittyvistä rajoituksista. Tilaston luotettavuuden arviointiin käytettäviä keskeisiä mittareita ovat keskivirhe ja siitä johdettu luottamusväli eli virhemarginaali. Otantatutkimusten tuloksien edustavuutta heikentää myös vastauskato. Vastauskadon vaikutusta korjataan painokertoimilla, jolloin pyritään siihen, että estimaatit olisivat mahdollisimman virheettömiä.

Vapaa-aikatutkimuksen vastausosuus oli tiedonkeruun aikana havaitun yllipeiton poistamisen jälkeen 45,2 prosenttia. Vastausosuus ositteittain on esitetty taulukossa 3. Taulukko osoittaa selvästi, että haastattelutiedonkeruun vastausosuus oli suurempi kuin päätöksessä käytetyn yhdistelmä tiedonkeruun: 59 vs. 42 prosenttia.

Taulukko 1. Vapaa-aikatutkimuksen 2017 vastausosuudet ositteittain, %

Osio	Vastannut	Otoskoko
Espoo, 10-14-vuotiaat	50	123
Muu maa, 10-14-vuotiaat	58	866
Espoo, 15-74-vuotiaat	42	1 468
Muu maa, 15-74-vuotiaat	42	11 712
Espoo, 75 vuotta täyttäneet	64	110
Muu maa, 75 vuotta täyttäneet	61	1 555
Kaikki	45	15 834

Naiset vastasivat selvästi aktiivisemmin kuin miehet vanhimpia ikäryhmiä lukuun ottamatta. Päätöksessä miesten vastausaktiivisuus vaihteli lisäksi voimakkaammin koulutusasteen suhteen kuin naisten. Erityisesti nuorimpien ikäryhmien naisten ja miesten välillä oli hyvin suuri ero vastausaktiivisuudessa kaikissa koulutusasteen luokissa. Myös lapsiotoksessa tytöt osallistuvat tutkimukseen poikia aktiivisemmin. Ainoastaan senioriotoksessa miehet osallistuivat tutkimukseen naisia aktiivisemmin.

Kyselyyn vastattiin joko suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Suomen- ja ruotsinkielisten välillä ei ollut nähtävissä eroja vastausasteissa, mutta muun kieliset vastaajat osallistuivat tutkimukseen selvästi muita heikommin. Äidinkieli ei sen sijaan juuri selittänyt verkkovastaamisen suosiota.

Asuntokunnan koon mukaan tarkasteltuna kahden hengen kotitaloudet vastasivat selvästi muita paremmin, joskin ikään ja lapsilukuun liittyviä sekoittavia tekijöitä on tässä tarkastelussa varmasti paljon. Asuntokunnan koon itsenäistä vaikutusta vastausaktiivisuuteen tulisikin siten arvioida ensisijaisesti malliperusteisesti.

Alueellisesti tarkasteltuna maaseutumaisissa kunnissa osallistuttiin muita hieman ahkerimmin kaikissa tiedonkeruusitteissa.

Koulutustaustaa voidaan tarkastella tutkintorekisterin tietojen perusteella. Tutkijakoulutuksen ja ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet näyttäisivät vastanneen tutkimukseen vähemmän koulutetumpia huomattavasti innokkaammin. Koulutusaste selittää vastausaktiivisuuden lisäksi myös verkkovastaamisen suosiota vastanneiden osajoukon sisällä. Luonnontieteiden alojen tutkinnon suorittaneet vastasivat netissä ahkerimmin, ja humanististen, yhteiskuntatieteellisten ja kaupallisten tutkintojen haltijat toiseksi eniten.

Tutkimusaineiston painotus jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisen vaihteen painotus huomioi tutkimuksen otanta-asetelman ja toinen puolestaan vastauskadon kunkin ositteen sisällä. Ositekohtainen vastauskadon painotus perustuu kalibrointimenetelmään. Painojen kalibroinnissa tutkimusaineistosta estimoidut valittujen muuttujien jakaumat pakotetaan vastaamaan perusjoukon jakaumia. Menetelmällä pyritään pienentämään vastauskadon aiheuttamaa harhaa sekä tehostamaan estimointia.

4. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Vapaa-aikatutkimus tehdään noin 10 vuoden välein. Vuoden 2017 tiedot on kerätty 2.10.2017–31.1.2018.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Vapaa-aikatutkimuksen tietoja julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla julkistusjärjestelmässä, tietokantataulukkoina ja artikkeleina.

Vapaa-aikatutkimuksen tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999). Tilastokeskuksen Tutkijapalvelut tarjoaa yksikötason aineistoja (eli mikroaineistoja) tieteellisiin tutkimuksiin ja tilastollisiin selvityksiin ainoastaan erillisen käyttöluvapäätöksen perusteella ja tunnistetiedot poistettuna.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Vapaa-aikatutkimuksen tiedoista on olemassa vertailukelpoiset aikasarja-aineistot vuosilta 1981–2017. Lisäksi tietoja on verrattu soveltuvin osin ajankäyttötutkimuksen tietoihin. Tietoja verratessa on otettava huomioon erot tiedonkeruumenetelmissä ja kysymyksenasetteluissa.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Verrattaessa vapaa-aikatutkimuksen tietoja muihin vastaaviin tietoihin on otettava huomioon erot tietojen keruissa. Puhtaita vertailuasetelmia kyetään tekemään harvoin. Kysymysten sanamuotoja koskevaa tutkimusta on olemassa kohtalaisen runsaasti. Tutkimuksissa on tehty havaintoja surveyn herkästä luonteesta: pienetkin muutokset sanamuodoissa ja vastausluokissa saavat aikaan joskus huomattaviakin eroja vastausjakaumissa. Tämä tulee ottaa huomioon tulosten raportoinnissa ja tiedon käytössä. Tasaosia koskevia tietoja tulkitessa eri tutkimukset voivat haarukoida tutkimuksen kohteena olevan ilmiön tasoa, mutta faktamaista tiedon käyttöä tulisi välttää.

Lisätietoja

Riitta Hanifi 029 551 2946

Hannu Pääkkönen 029 551 3229

Juha Haaramo 029 551 3666

Vastaava osastopäällikkö:

Jari Tarkoma

vapaa-aika@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Vapaa-ajan osallistuminen, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute